

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет **Каразінський банківський інститут**
Кафедра **Обліку та оподаткування**
Рівень вищої освіти **Другий (магістерський) рівень**
Спеціальність **071 Облік і оподаткування**
Освітня програма **Облік і аудит в управлінні бізнес-процесами**

Група: АО-21М **денна форма навчання**

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

здобувача вищої освіти **Налецька Анастасія Олександрівна**

Кваліфікаційна магістерська робота
допущена до захисту рішенням кафедри
обліку та оподаткування

Протокол № 6 від «05» грудня 2024 р.

Завідувач кафедри
к.е.н., доцент

_____ **Р. О. Піскунов**

Науковий керівник
к.е.н., доцент

_____ **С. В. Шубіна**

м. Харків 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет	Каразінський банківський інститут
Кафедра	Обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит в управлінні бізнес-процесами

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри
обліку та оподаткування,
к.е.н., доцент
_____ Р.О. Піскунов**

«26» вересня 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ**

Налецька Анастасія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

керівник роботи Шубіна Світлана Валентинівна, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «25» вересня 2024 року №4601-5/3045

2. Строк подання студентом роботи «20» листопада 2024 року.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

У розділі 1 розкрити сутність поняття «витрати» та «фінансові результати», проаналізувати наукові погляди щодо визначення актуальних проблем бухгалтерського обліку та аналізу витрат та фінансових результатів; охарактеризувати нормативно-правове та методичне регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат та фінансових результатів; здійснити аналіз методів і моделей щодо планування та прогнозування фінансових результатів.

У розділі 2 надати загальну організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «СПЕКТР-АГРО» та оцінити основні показники його діяльності; дослідити фінансовий облік витрат та фінансових результатів; охарактеризувати процес формування фінансових результатів.

У розділі 3 провести аналіз витрат і фінансових результатів та дослідити напрямки здійснення їх аудиту; розробити факторну модель чистого прибутку; оцінити та узагальнити результати досліджень та надати рекомендації щодо обліку, аналізу та аудиту витрат та фінансових результатів від операційної діяльності.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Вибір здобувачем теми кваліфікаційної магістерської роботи
2	Затвердження плану і завдання кваліфікаційної магістерської роботи
3	Виконання кваліфікаційної магістерської роботи
4	Здача кваліфікаційної магістерської роботи керівнику
5	Підпис кваліфікаційної магістерської роботи у керівника
6	Подача кваліфікаційної магістерської роботи на кафедру для перевірки на наявність запозичень з інших документів
7	Допуск завідувачем кафедри до захисту кваліфікаційної магістерської роботи
8	Захист кваліфікаційної магістерської роботи

5. Дата видачі завдання «25» вересня 2024 року.

Студент

підпис

А.О. Налецька
ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

С.В. Шубіна
ініціали, прізвище

РЕФЕРАТ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

НАЛЕЦЬКА АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

Кваліфікаційна магістерська робота містить 83 сторінок, 27 таблиць, 2 рисунків, 3 формули, список літератури з 69 найменувань, 4 додатки.

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління витратами та фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів від операційної діяльності ТОВ «Рофл».

Мета кваліфікаційної магістерської роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретичних і практичних підходів до обліково-аналітичного забезпечення управління витратами та фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства, а також розробка рекомендацій щодо його удосконалення на прикладі діяльності ТОВ «Рофл».

Завданнями кваліфікаційної магістерської роботи є: дослідити наукові підходи до визначення сутності витрат і фінансових результатів, актуальні проблеми їх обліку та аналізу у системі управління; охарактеризувати нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат та фінансових результатів; дослідити інструментарій планування та прогнозування фінансових результатів; надати організаційно-економічну характеристику та оцінити основні показники діяльності ТОВ «Рофл»; визначити особливості фінансового обліку витрат та фінансових результатів; дослідити процес формування фінансових результатів; охарактеризувати методику аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів та запропонувати їх факторний аналіз; визначити напрями вдосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів від операційної діяльності підприємства.

За результатами дослідження сформульовані теоретичні та практичні аспекти, які автором трансформовані у конкретні рекомендації для вдосконалення системи обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів операційної діяльності.

Одержані результати можуть бути використані для створення методичних підходів до обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів операційної діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: АНАЛІЗ, ОБЛІК, ВИТРАТИ, АУДИТ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.

ABSTRACT
AT QUALIFICATION MASTER WORK

«ACCOUNTING AND ANALYTICAL ENSURING THE MANAGEMENT OF
COSTS AND FINANCIAL RESULTS FROM THE OPERATIONAL ACTIVITIES
OF THE ENTERPRISE»

NALETSKA ANASTASIIA OLEKSANDRIVNA

The qualifying master's thesis contains 83 pages, 27 tables, 2 figures, 3 formulas, a list of literature with 69 titles, 4 appendices.

The object of the research is the process of accounting and analytical support for managing costs and financial results of the company's operating activities.

The subject of the research is the theoretical, methodological, and practical aspects of accounting, analysis, and auditing of costs and financial results of operating activities of LLC "Rofl."

The purpose of the qualifying master's work is to summarize and further develop theoretical and practical approaches to accounting and analytical support for managing costs and financial results of the company's operating activities, as well as to develop recommendations for its improvement based on the example of LLC "Rofl."

The tasks of the qualifying master's thesis are: studying scientific approaches to defining the essence of costs and financial results, as well as current issues in accounting and analysis of these indicators in the company's management system; characterizing the regulatory and legal framework for accounting and analytical support for costs and financial results in the company's management system; conducting an analysis of tools for planning and forecasting the financial results of the company; providing an organizational and economic characterization and evaluating the main performance indicators of LLC "Rofl"; determining the organizational and methodological features of financial accounting for costs and financial results; investigating the process of forming the financial results of the company's activities; characterizing the methodology of analysis and audit of the company's costs and financial results; proposing a factor analysis in the system of cost and financial results evaluation for the company; identifying directions for improving the accounting, analysis, and audit of costs and financial results of the company's operating activities.

According to the results of the study, theoretical and practical aspects have been developed, which the author has transformed into specific recommendations for improving the system of accounting, analysis, and auditing of costs and financial results of operating activities.

The obtained results can be used to create methodological approaches to accounting, analysis, and auditing of costs and financial results of operating activities.

KEY WORDS: ANALYSIS, ACCOUNTING, COSTS, AUDIT, MANAGEMENT SYSTEM, FINANCIAL RESULTS.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	12
1.1. Дослідження наукових поглядів щодо визначення сутності витрат і фінансових результатів та актуальних проблем їх бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління підприємством.....	12
1.2. Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат та фінансових результатів в системі управління підприємством.....	19
1.3. Аналіз інструментарію планування та прогнозування фінансових результатів.....	26
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «Рофл».....	35
2.1. Організаційно-економічна характеристика та аналіз основних показників діяльності підприємства.....	35
2.2. Організаційні та методичні особливості фінансового обліку витрат та фінансових результатів.....	41
2.3. Процес формування фінансових результатів діяльності підприємства.....	50
Висновки до розділу 2.....	56
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО -АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ	58

РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	
3.1 Методика аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів.....	58
3.2 Використання факторного аналізу в системі оцінок витрат та фінансових результатів підприємства.....	65
3.3 Удосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат та фінансових результатів від операційної діяльності підприємства.....	67
Висновки до розділу 3.....	70
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

У сучасних умовах господарювання, які характеризуються динамічністю ринкових змін та високим рівнем конкуренції, підприємства стикаються з необхідністю оптимізації витрат та підвищення фінансових результатів. Витрати, як одна з ключових складових формування фінансових результатів, є важливим об'єктом управління, оскільки безпосередньо впливають на прибуток, рентабельність та фінансову стабільність підприємства.

Фінансові результати є інтегральним показником, що відображає ефективність діяльності підприємства та визначає його конкурентоспроможність. Рациональне управління витратами та фінансовими результатами вимагає якісного обліково-аналітичного забезпечення, яке сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень, підвищенню прозорості господарських процесів та досягненню стратегічних цілей підприємства.

Актуальність теми дослідження обумовлена потребою у створенні ефективної системи обліку, аналізу та прогнозування витрат та фінансових результатів, яка б відповідала сучасним економічним умовам та міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ). Особливо це важливо для підприємств, які прагнуть оптимізувати свої фінансові ресурси, підвищити прибутковість і забезпечити стійкість функціонування.

Тема роботи є актуальною також через зростаючий попит на обліково-аналітичну інформацію, яка є основою для управління витратами та планування фінансових результатів. Увагу до цієї проблематики приділяють багато науковців, серед яких варто відзначити таких авторів, як Адам Сміт [2], Карл Менгер [3], Пушкар М.С. [1], Роберт Каплан [5], Девід Нортон [5], Гордон Шилдс [7], Роберт Ентоні [7] та інших. Проте, в умовах динамічних змін на ринку та розвитку цифрових технологій, залишається низка невирішених питань, зокрема, щодо удосконалення методик обліку, аналізу та прогнозування витрат і фінансових результатів.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретичних і практичних підходів до обліково-аналітичного забезпечення управління витратами та фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства, а також розробка рекомендацій щодо його удосконалення на прикладі діяльності ТОВ «Рофл». Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі завдання:

1) дослідити наукові підходи до визначення сутності витрат і фінансових результатів, а також актуальні проблеми бухгалтерського обліку та аналізу цих показників у системі управління підприємством;

2) охарактеризувати нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат та фінансових результатів у системі управління підприємством;

3) провести аналіз інструментарію планування та прогнозування фінансових результатів підприємства;

4) надати організаційно-економічну характеристику та оцінити основні показники діяльності ТОВ «Рофл»;

5) визначити організаційні та методичні особливості фінансового обліку витрат та фінансових результатів;

6) дослідити процес формування фінансових результатів діяльності підприємства;

7) охарактеризувати методику аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів підприємства;

8) запропонувати факторний аналіз у системі оцінок витрат і фінансових результатів підприємства.

9) визначити напрями вдосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів від операційної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління витратами та фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів від операційної діяльності ТОВ «Рофл».

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять фундаментальні положення економічної науки, норми чинного законодавства України, а також аналітичні розробки вітчизняних і зарубіжних дослідників, які присвячені вивченню питань обліку, аналізу та управління витратами й фінансовими результатами підприємств. У роботі застосовано широкий спектр наукових методів, зокрема загальнонаукові підходи (аналіз, синтез, індукція, дедукція) та спеціалізовані інструменти, серед яких горизонтальний і вертикальний аналіз, факторний аналіз, а також економіко-математичні моделі для оцінки та прогнозування фінансових показників.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти, які регулюють облік і звітність витрат та фінансових результатів, а також міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). До них належать: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [47], Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 16 «Витрати» [57], П(С)БО 15 «Доходи» [25], Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9], а також П(С)БО 17 «Податок на прибуток» [58]. Окрему увагу приділено міжнародним документам, таким як МСФЗ 2 «Запаси» [58], МСФЗ 17 «Оренда» [58] та МСФЗ 36 «Знецінення активів» [58] та інші, що регламентують підходи до оцінки та обліку витрат. Дослідження також базується на даних первинного обліку та фінансової звітності ТОВ «Рофл», яке виступило базою практики, а також на внутрішніх нормативних документах підприємства. Інформація доповнюється статистичними даними, аналітичними матеріалами та практичними рекомендаціями щодо управління витратами й фінансовими результатами. Інформаційна база визначається сукупністю систематизованих показників фінансового обліку, положеннями національних і міжнародних стандартів, законодавчими та нормативно-правовими

актами, а також документами, що відображають господарську діяльність підприємства, такими як статут і фінансова звітність.

Наукова новизна роботи полягає в розробці рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами та фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства на прикладі ТОВ «Рофл». Основні результати дослідження включають:

удосконалено: по-перше, понятійно-категоріальний апарат у частині визначення фінансових результатів та витрат. Зокрема, витрати визначено як стратегічний інструмент управління ресурсами підприємства для забезпечення фінансової стабільності, а фінансові результати – як інтегральний показник, що відображає ефективність управлінських рішень; *по-друге*, підходи до аналізу фінансових результатів з урахуванням сучасних методів планування і прогнозування, таких як бюджетування, кошторисування, трендовий та сценарний аналіз. Запропоновано комплексний підхід до інтеграції цих методів у систему управління підприємством; *по-третьє*, методи використання цифрових технологій для прогнозування та планування, зокрема ERP-систем і Big Data-аналітики, що підвищують точність прогнозів та ефективність управління;

одержали подальший розвиток: по-перше, процеси планування фінансових результатів через розробку оптимального поєднання методів (фінансове моделювання, аналіз чутливості та трендовий аналіз), що дозволяє знизити ризики та забезпечити стабільність фінансових показників; *по-друге*, методика прогнозування витрат із використанням сценарного аналізу, що дозволяє підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та приймати обґрунтовані рішення; *по-третьє*, інструменти автоматизації обліково-аналітичного процесу, зокрема впровадження програмного забезпечення для фінансового моделювання та аналітичних платформ, які підвищують оперативність і точність управлінських рішень.

У процесі написання кваліфікаційної магістерської роботи були досліджені ключові нормативно-правові акти, що регулюють облік та аналіз витрат і фінансових результатів, серед яких: Національне Положення (стандарт)

бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [57], Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) [58], Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [62], Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [47] та інші.

Практичне значення проведеного дослідження полягає у розробці ефективних рекомендацій для вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами і фінансовими результатами, на прикладі ТОВ «Рофл». Застосування запропонованих рекомендацій сприятиме зниженню витрат, підвищенню рентабельності та ефективному використанню ресурсів підприємства. Розроблені пропозиції також можуть бути використані в навчальному процесі, а їх впровадження в практичну діяльність підприємств сприятиме оптимізації облікових процедур, підвищенню прозорості управління та покращенню фінансових показників.

Авторство кваліфікаційної магістерської роботи повністю належить досліднику, який здійснив самостійне наукове дослідження. Усі викладені в роботі результати є виключно здобутками автора. Основні положення та висновки дослідження були представлені й обговорені на засіданнях кафедри обліку та оподаткування ННІ Каразінський банківський інститут, де отримали схвальну оцінку. Крім того, результати роботи були висвітлені на міжнародних науково-практичних конференціях.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Дослідження наукових поглядів щодо визначення сутності витрат і фінансових результатів та актуальних проблем їх бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління підприємством

Витрати і фінансові результати мають основне значення для управління підприємством. Вони відображають економічну ефективність, фінансову стабільність та здатність підприємства досягати своїх стратегічних цілей. Точний облік витрат і фінансових результатів, а також їх детальний аналіз є необхідними умовами для успішного функціонування і розвитку підприємства.

З наукової точки зору визначення витрат відображають різноманітні аспекти та підходи до їх трактування у економічній науці і практиці. Розгляд основних концепцій дозволяє краще зрозуміти природу витрат, їх класифікацію та значення для управління підприємством [1]. Таблиця 1.1., надає огляд наукових підходів до трактування витрат із вказівкою відповідних авторів.

Таблиця 1.1

Наукові погляди щодо визначення сутності “витрат”

Автори	Підхід	Ключові ідеї
Адам Сміт, Давид Рікардо	Класичний підхід	Витрати як сукупність затрат на виробництво (заробітна плата, капітал, земля).
Карл Менгер, Альфред Маршалл	Маржиналістський підхід	Витрати як альтернативні витрати, граничні витрати.
Леон Вальрас, Вільям Джевонс	Неокласичний підхід	Витрати як функція ціни, що врівноважує попит і пропозицію.
Джон Р. Коммонс, Торстейн Веблен	Інституціональний підхід	Вплив соціальних, правових та інституційних факторів на витрати.

Закінчення таблиці 1.1

Роберт Каплан, Девід Нортон	Сучасний управлінський підхід	Стратегічне управління витратами, зв'язок із фінансовими результатами через систему показників.
Джон Мейнард Кейнс	Кейсіанський підхід	Макроекономічний вплив витрат на економічну активність та зайнятість.
Гордон Шилдс, Роберт Ентоні	Контролінг та облік витрат	Управлінські методи обліку витрат, такі як абсорбшн-костинг і директ-костинг.

Джерело: узагальнено автором на підставі [2-8]

Огляд наукових підходів до визначення витрат показує, що витрати є багатограним явищем, яке можна аналізувати з різних перспектив. Залежно від контексту та цілей аналізу, різні наукові концепції забезпечують різні інструменти для управління витратами та прийняття обґрунтованих економічних рішень.

Сутність поняття витрат за нормативно-правовою базою полягає у визначенні витрат як економічного явища згідно з законодавчими та нормативними актами. Витрати розглядаються як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що підпадає під регулювання податкового законодавства, національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Ці нормативні акти встановлюють правила визнання, оцінки, класифікації та обліку витрат, що забезпечує єдність у веденні обліку та звітності на підприємствах [9].

Витрати слід розглядати не лише як кількісний показник, але і як стратегічний інструмент управління. Сучасний бізнес вимагає від підприємств не лише контролювати витрати, але й оптимізувати їх, орієнтуючись на довгострокову рентабельність та конкурентоспроможність. Тому, поєднання традиційних і новітніх підходів до управління витратами стає ключовим фактором успіху.

Отже, досліджуючи авторські погляди, витрати можна визначити як економічний процес, що відображає витрачання ресурсів у вигляді грошових витрат або ресурсів підприємства з метою здійснення господарської діяльності, досягнення стратегічних цілей та забезпечення економічної вигоди. Витрати представляють собою суму ресурсів, які виходять з підприємства у формі

фінансових, матеріальних або трудових витрат і впливають на його фінансовий результат.

Фінансові результати відображають економічну ефективність діяльності підприємства і є одним із найважливіших показників, що визначають його стійкість та успішність. Огляд наукових підходів до визначення фінансових результатів відображає різні теоретичні концепції та моделі, що були розроблені для оцінки ефективності діяльності підприємств і аналізу їх фінансових показників. Кожен підхід надає унікальні інструменти та методи для розрахунку та інтерпретації фінансових результатів [10]. Таблиця 1.2., включає аналіз наукових підходів до фінансових результатів та позицій провідних дослідників.

Таблиця 1.2.

Погляди науковців щодо фінансових результатів

Науковці	Підхід	Опис
Адам Сміт, Давид Рікардо	Класичний підхід	Фінансові результати визначаються як різниця між доходами і витратами, що впливають на прибуток.
Карл Менгер, Альфред Маршалл	Маржиналістський підхід	Вивчає фінансові результати через призму граничних витрат та доходів від виробництва додаткових одиниць продукції.
Леон Вальрас, Вільям Джевонс	Неокласичний підхід	Фінансові результати аналізуються як частина ринкової рівноваги, де витрати та ціни врівноважують попит і пропозицію.
Джон Мейнард Кейнс	Кейнсіанський підхід	Фінансові результати досліджуються з макроекономічної точки зору, акцентуючи увагу на їх вплив на загальну економічну активність та зайнятість.
Роберт Каплан, Девід Нортон	Управлінський підхід	Фінансові результати оцінюються через призму стратегічного управління, включаючи різні показники для аналізу ефективності.
Гордон Шилдс, Роберт Ентоні	Контролінг і облік витрат	Аналіз фінансових результатів у контексті систем управлінського обліку, таких як абсорбшн-костинг і директ-костинг.
Джон Р. Коммонс, Торстейн Веблен	Інституціональний підхід	Досліджує, як соціальні, правові та інституційні фактори впливають на фінансові результати.

Джерело: узагальнено автором на підставі [11-18]

Ці підходи до визначення фінансових результатів демонструють різноманітність методів та інструментів для аналізу і оцінки ефективності підприємства. Кожен з них має свої особливості і застосовується в залежності від конкретних цілей і потреб управління підприємством.

Фінансові результати підприємства слід розглядати в комплексі з іншими показниками діяльності. У сучасних умовах, коли конкуренція та ринкові умови змінюються дуже швидко, необхідно постійно аналізувати не лише традиційні показники прибутковості, але й інші фактори, що впливають на довгострокову ефективність і розвиток підприємства. Використання інтегрованих підходів до аналізу фінансових результатів дозволяє краще зрозуміти реальний стан справ і приймати більш обґрунтовані управлінські рішення [19].

Проаналізувавши різні описи науковців та їх підходи щодо визначення сутності поняття “фінансовий результат”, пропонуємо таке тлумачення данного поняття: фінансовий результат — це сума доходів, що перевищує витрати (прибуток) або сума витрат, що перевищує доходи (збиток), за звітний період. Це ключовий показник, що відображає фінансове становище підприємства і його здатність генерувати вигоду для власників і інвесторів.

Актуальні проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів включають ряд складних аспектів, що потребують уваги для забезпечення точності та прозорості фінансової звітності. Одна з основних проблем полягає у забезпеченні коректності визнання та оцінки доходів і витрат, що визначають фінансові результати. Часто підприємства стикаються з труднощами в правильному відображенні складних фінансових операцій та угод, що можуть призводити до перекручення фінансових результатів.

Ще однією проблемою є своєчасне реагування на зміни в нормативно-правовій базі бухгалтерського обліку. Постійні зміни в законодавстві і бухгалтерських стандартах створюють виклики для підприємств у забезпеченні відповідності новим вимогам, що може призвести до помилок у фінансовій звітності та додаткових витрат на адаптацію облікових систем.

Невідповідність між фінансовим та управлінським обліком також є значною проблемою. Підприємства часто використовують різні системи обліку для зовнішньої звітності та внутрішнього управління, що може ускладнювати інтеграцію даних та їх аналіз. Це, в свою чергу, ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень і оцінку реального фінансового стану підприємства.

Додатково, недостатній контроль витрат і недостатні механізми їх аналізу можуть призвести до неефективного використання ресурсів і зниження рентабельності. Проблеми з внутрішнім контролем і аудитом витрат часто викликані відсутністю систематичних перевірок і контролюючих процедур, що може створити ризики фінансових втрат і зловживань.

Управлінський облік також стикається з проблемами прогнозування фінансових результатів. Неправильні або неточні прогнози можуть призвести до фінансових невдач і відсутності ефективних стратегій. Тому важливо використовувати сучасні методи аналізу і прогнозування для забезпечення точності фінансових планів і стратегії підприємства [20].

Загалом, вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, включаючи вдосконалення облікових систем, постійне оновлення облікової політики, інтеграцію управлінського та фінансового обліку, а також впровадження ефективних механізмів контролю і аналізу витрат.

Актуальні проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів стосуються кількох ключових аспектів, що можуть суттєво вплинути на точність і прозорість фінансової звітності підприємства. Однією з основних проблем є забезпечення коректності визнання доходів і витрат. Неправильне або неповне відображення фінансових операцій може призвести до перекручення фінансових результатів, що ускладнює оцінку реального фінансового стану підприємства та прийняття управлінських рішень.

Ще однією важливою проблемою є складність адаптації до частих змін у нормативно-правовій базі бухгалтерського обліку. Постійне оновлення законодавства і бухгалтерських стандартів створює виклики для підприємств, які

повинні регулярно переглядати і коригувати свої облікові політики і процедури, що може вимагати значних ресурсів і зусиль.

Невідповідність між фінансовим і управлінським обліком також є суттєвою проблемою. Різні системи обліку для зовнішньої звітності та внутрішнього управління можуть ускладнювати інтеграцію даних, що негативно впливає на моніторинг і аналіз фінансових результатів, а також на ефективність управлінських рішень.

Недостатній контроль витрат та відсутність ефективних механізмів їх аналізу також представляють серйозні проблеми. Це може призвести до неефективного використання ресурсів, зниження рентабельності та ризику фінансових втрат. Неналежний внутрішній контроль і аудити витрат можуть створити умови для зловживань і помилок в обліку.

Нарешті, проблеми з точністю прогнозування фінансових результатів можуть суттєво вплинути на стратегічне планування та фінансове управління підприємством. Неправильні або неточні прогнози можуть призвести до невдалих фінансових рішень і стратегічних помилок, що заважає досягненню довгострокових цілей і стабільного розвитку підприємства [21].

Аналіз витрат і фінансових результатів є критично важливим аспектом системи управління підприємством, оскільки він дозволяє ефективно оцінювати продуктивність і рентабельність бізнесу, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення. Цей аналіз включає в себе кілька основних напрямів.

По-перше, аналіз витрат допомагає підприємствам ідентифікувати і оцінити різні види витрат, такі як прямі і непрямі витрати, змінні і постійні витрати. Це дозволяє визначити, які витрати є найбільшими і де можливе скорочення витрат для підвищення ефективності. Методи, такі як Activity-Based Costing (ABC), можуть бути використані для точного розподілу витрат на конкретні діяльності і продукцію, що дозволяє краще зрозуміти їх вплив на собівартість і фінансові результати.

По-друге, аналіз фінансових результатів передбачає оцінку прибутковості підприємства, що включає розрахунок основних фінансових показників, таких як

валовий прибуток, операційний прибуток і чистий прибуток. Це дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення фінансових цілей. Аналіз фінансових результатів також допомагає виявити відхилення від планових показників і розробити заходи для їх корекції.

По-третє, інтеграція витрат і фінансових результатів у систему управлінського обліку дозволяє підприємствам отримувати своєчасну та точну інформацію для прийняття рішень. Впровадження інтегрованих інформаційних систем, таких як ERP (Enterprise Resource Planning), забезпечує автоматизований збір і обробку даних, що сприяє більш швидкому і точному аналізу витрат і фінансових результатів.

По-четверте, регулярний моніторинг і аналіз витрат і фінансових результатів дозволяє підприємствам адаптувати свої стратегії в залежності від змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі. Це включає коригування бюджетів, перегляд цінової політики та оптимізацію витрат для підтримання конкурентоспроможності і досягнення стратегічних цілей [22].

В цілому, ефективний аналіз витрат і фінансових результатів є ключовим елементом управління підприємством, який сприяє покращенню фінансової стабільності, підвищенню рентабельності і забезпеченню довгострокового успіху бізнесу.

Дослідження наукових поглядів щодо визначення сутності витрат і фінансових результатів, а також аналіз актуальних проблем бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління підприємством, показує, що ефективне управління витратами та фінансовими результатами є важливою складовою успішного функціонування підприємства. Правильне визнання та оцінка витрат, адаптація до змін у нормативно-правовій базі, інтеграція облікових систем і впровадження ефективних методів аналізу є критичними для забезпечення точності фінансової звітності і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Проблеми, що виникають у цих сферах, можуть негативно вплинути на фінансовий стан і рентабельність підприємства. Тому, для досягнення стійкого розвитку і конкурентоспроможності, підприємствам необхідно постійно

вдосконалювати свої підходи до бухгалтерського обліку і аналізу витрат і фінансових результатів.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат та фінансових результатів в системі управління підприємством

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні є основою для формування обліково-аналітичної інформації, яка необхідна для ефективного управління підприємством. Цей регулюючий процес передбачає встановлення правил ведення обліку, принципів складання фінансової звітності та вимог до її надання. У сфері обліку витрат і фінансових результатів нормативно-правова база складається з національних стандартів бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а також інших законодавчих і підзаконних актів.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють бухгалтерський облік витрат і фінансових результатів в Україні, є:

1) Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" – визначає правові основи, єдині для всіх підприємств та організацій незалежно від форми власності, щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [47].

2) Податковий кодекс України – регламентує податковий облік, зокрема порядок визнання витрат для цілей оподаткування. Визначає особливості відображення витрат у податковій звітності [16].

3) Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) – надають методичні рекомендації з обліку активів, зобов'язань, витрат і доходів. Наприклад, П(С)БО 16 "Витрати" визначає підходи до обліку витрат на виробництво, реалізацію продукції, робіт, послуг [57].

4) Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – забезпечують уніфікований підхід до складання фінансової звітності, особливо для підприємств,

що здійснюють міжнародну діяльність або прагнуть до залучення іноземних інвестицій [58].

5) Інші нормативні акти – накази Міністерства фінансів України, методичні рекомендації щодо обліку і звітності [23].

Нижче наведена таблиця 1.3, що систематизує ці основні нормативно-правові акти та їх ключові положення для більш чіткого розуміння їхньої ролі в регулюванні обліку витрат і фінансових результатів.

Таблиця 1.3

Основні нормативно-правові документи України з обліку витрат і фінансових результатів

Документ	Ключові положення	Сфера застосування
Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"	Встановлює загальні принципи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності.	Усі суб'єкти господарювання, установи та організації незалежно від їх форми власності.
Податковий кодекс України	Регламентує порядок визнання витрат для цілей оподаткування та вимоги до складання податкової звітності.	Платники податків, зокрема підприємства та фізичні особи-підприємці.
Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО)	Містять вимоги щодо обліку активів, зобов'язань, доходів і витрат. П(С)БО 16 "Витрати" визначає облік витрат на виробництво.	Підприємства, які здійснюють облік відповідно до національних стандартів.
Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)	Забезпечують уніфіковані підходи до складання фінансової звітності, що підвищує прозорість і зіставність фінансової інформації на глобальному рівні.	Великі підприємства, міжнародні корпорації, підприємства, що залучають іноземні інвестиції.
Накази Міністерства фінансів України	Методичні рекомендації та роз'яснення щодо застосування стандартів обліку.	Підприємства та організації, що використовують методичні вказівки для правильного ведення обліку.

Джерело: узагальнено автором на підставі [24, 47, 61, 57, 58]

МСФЗ мають значний вплив на облікову політику підприємств в Україні, особливо тих, які інтегровані у світову економіку. Ці стандарти сприяють прозорості, порівнянності і зрозумілості фінансової інформації. Перехід на МСФЗ дозволяє підприємствам отримати доступ до міжнародних ринків капіталу і залучити іноземних інвесторів.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) адаптовані до специфіки української економіки та законодавства. Вони встановлюють методичні підходи до обліку витрат і доходів, що є ключовими для формування фінансових результатів. Наприклад, П(С)БО 16 "Витрати" передбачає класифікацію витрат за економічними елементами та статтями витрат операційної діяльності. У таблиці 1.4 демонструє порівняльний аналіз основних відмінностей між П(С)БО та МСФЗ у контексті обліку витрат і фінансових результатів.

Таблиця 1.4

Порівняння П(С)БО та МСФЗ щодо обліку витрат і фінансових результатів

Критерій	П(С)БО	МСФЗ
Класифікація витрат	Класифікація за економічними елементами та видами діяльності.	Класифікація за функцією (виробництво, адміністративні витрати, витрати на збут).
Визнання витрат	Витрати визнаються при зменшенні активів або збільшенні зобов'язань, що веде до зменшення власного капіталу.	Витрати визнаються при зменшенні економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань.
Розкриття інформації про витрати	Менш деталізоване, орієнтоване на національні вимоги.	Більш деталізоване, з обов'язковим розкриттям природи і функції витрат у фінансових звітах.
Принципи обліку	Засновані на консервативному підході і правилах національного обліку.	Засновані на принципах правдивого та справедливого відображення фінансового стану та результатів діяльності.

Джерело: узагальнено автором на підставі [25, 26, 27, 28, 57]

Основним нормативним документом, що регулює облік витрат в Україні, є П(С)БО 16 "Витрати" [57]. Цей стандарт визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

Основні положення П(С)БО 16 "Витрати":

1) Класифікація витрат: поділ витрат на прямі і непрямі, виробничі і невиробничі.

2) Принципи визнання витрат: витрати визнаються в бухгалтерському обліку, якщо відбулося зменшення економічних вигод, пов'язане зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, яке може бути достовірно оцінено.

3) Порядок обліку окремих видів витрат: облік витрат на оплату праці, амортизацію, матеріали, енергоносії, послуги сторонніх організацій тощо.

Облік витрат залежить від характеру діяльності підприємства та специфіки витрат, пов'язаних з різними видами діяльності це наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Особливості обліку витрат за видами діяльності

Тип витрат	Приклади витрат	Обліковий підхід
Виробничі витрати	Сировина, матеріали, оплата праці виробничого персоналу, амортизація виробничого обладнання.	Включаються у собівартість продукції (робіт, послуг), обліковуються на рахунках класу 8 "Витрати за елементами" або класу 9 "Витрати діяльності".
Адміністративні витрати	Оплата праці адміністративного персоналу, витрати на офісні потреби, утримання будівель, витрати на канцелярські товари, оренда офісу.	Обліковуються на рахунку 92 "Адміністративні витрати", відображаються у складі витрат періоду, не включаються у собівартість продукції (робіт, послуг).
Збутові витрати	Витрати на рекламу, утримання відділу збуту, комісійні агентам, транспортування продукції до місць продажу.	Обліковуються на рахунку 93 "Витрати на збут", відображаються у складі витрат періоду, спрямовані на забезпечення збуту продукції, робіт, послуг.

Джерело: узагальнено автором на підставі [26, 29, 57]

Нормативно-правове регулювання обліку витрат в Україні забезпечує підприємствам чіткі інструкції щодо ведення обліку, що сприяє прозорості, точності та ефективності управління витратами. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" і П(С)БО 16 "Витрати" є основоположними документами, які визначають порядок обліку витрат. Усі ці вимоги сприяють точному відображенню витрат у фінансовій звітності та підвищують якість управлінських рішень на підприємствах.

Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів є важливою складовою, де, основну роль відіграють закони, стандарти бухгалтерського обліку та методичні рекомендації, які регулюють процеси обліку доходів, витрат і формування фінансових результатів.

Одним з ключових документів у цій сфері є П(С)БО 15 "Дохід" [25], який визначає порядок визнання і оцінки доходів від різних видів діяльності підприємства. Він регулює, як і коли підприємства мають визнавати дохід від реалізації продукції, послуг або товарів. Основним критерієм для визнання доходу є не лише фактичне отримання коштів, але й задоволення умов договору з контрагентами.

Основні положення П(С)БО 15:

1) Дохід визнається тоді, коли компанія отримує економічні вигоди у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань.

2) Важливою умовою є завершення операції продажу або надання послуги та можливість достовірної оцінки доходу.

Для забезпечення правильного відображення фінансових результатів у звітності підприємств важливу роль відіграють методичні рекомендації, затверджені Міністерством фінансів України та іншими відповідальними органами у таблиці 1.6. Ці документи визначають детальні процедури щодо відображення доходів і витрат на різних етапах діяльності, а також формування фінансового результату, ключові положення.

Податковий облік також значно впливає на формування фінансових результатів підприємства, оскільки визначає, які доходи та витрати можуть бути

враховані для оподаткування. Відповідно до Податкового кодексу України, податкові зобов'язання та доходи часто відрізняються від тих, що відображаються у бухгалтерській звітності, що вимагає застосування специфічних підходів до аналізу фінансових результатів.

Таблиця 1.6

Методичні рекомендації для обліку фінансових результатів

Документ	Ключові положення
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку витрат	Описують класифікацію витрат за економічними елементами та видами діяльності
Методичні рекомендації щодо обліку фінансових результатів	Визначають основні принципи розрахунку та відображення доходів і витрат у звітності.

Джерело: узагальнено автором на підставі [30]

Вплив податкового обліку на фінансові результати включає коригування витрат для податкових цілей, обмеження на віднесення певних витрат до складу податкових витрат і спеціальні режими оподаткування, представлено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Вплив податкового обліку на облік доходів та витрат

Аспект	Податковий облік	Фінансовий облік
Визнання витрат	Деякі витрати можуть бути не визнані для податкових цілей	Всі витрати, пов'язані з діяльністю, визнаються
Податкові знижки та пільги	Наявність податкових пільг для певних видів діяльності або регіонів	Відсутні
Порядок визнання доходів та витрат	Доходи та витрати визнаються відповідно до вимог Податкового кодексу	Доходи та витрати відображаються згідно з П(С)БО або МСФЗ

Джерело: узагальнено автором на підставі [31]

Таким чином, нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів в Україні визначається комплексом законів, стандартів та методичних рекомендацій, які регулюють процес визнання доходів, обліку витрат і формування фінансового результату.

Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат та фінансових результатів в системі управління підприємством є ключовим елементом, який забезпечує стабільність, прозорість та точність ведення бухгалтерського обліку. В Україні цей процес регламентується комплексом законодавчих актів, стандартів бухгалтерського обліку, методичних рекомендацій та положень Податкового кодексу.

Зокрема, Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлює загальні принципи ведення обліку, які є єдиними для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), такі як П(С)БО 16 "Витрати" і П(С)БО 15 "Дохід", визначають методичні підходи до обліку витрат і доходів, які є основою для формування фінансових результатів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), що все більше впроваджуються в Україні, підвищують прозорість та порівнянність фінансових звітів на міжнародному рівні. Це особливо важливо для підприємств, які працюють на глобальних ринках і залучають іноземні інвестиції.

Важливо відзначити, що податковий облік суттєво впливає на формування фінансових результатів, оскільки визначає, які доходи та витрати підлягають оподаткуванню. Внаслідок цього можливі відмінності між фінансовою і податковою звітністю, що вимагає додаткового аналітичного підходу для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, комплексне нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку витрат та фінансових результатів забезпечує підприємствам чіткі правила та рекомендації, що сприяють підвищенню якості управління, фінансової прозорості та адаптації до міжнародних стандартів.

1.3 Аналіз інструментарію планування та прогнозування фінансових результатів

Планування та прогнозування фінансових результатів є процесами в управлінні підприємством. Вони дозволяють підприємству оцінювати свою фінансову стабільність, приймати обґрунтовані рішення щодо подальшої діяльності та забезпечувати оптимальне використання ресурсів. Ефективне планування фінансових результатів сприяє зниженню витрат, підвищенню прибутковості та зростанню вартості підприємства. Прогнозування ж дозволяє враховувати можливі зміни на ринку, оцінювати ризики та своєчасно реагувати на них, що особливо важливо в умовах невизначеності.

Фінансові результати, зокрема прибуток, є кінцевим показником діяльності підприємства та основним критерієм його успішності. Для кожного підприємства важливо не лише досягти високих фінансових результатів, але й забезпечити їхню стабільність у довгостроковій перспективі. Тому сучасні підприємства застосовують різні методи та моделі планування й прогнозування фінансових показників, що дозволяють їм оперативно реагувати на зміну зовнішніх і внутрішніх факторів та підтримувати високу конкурентоспроможність.

Методи планування фінансових результатів охоплюють широкий спектр інструментів, які допомагають підприємствам формувати бюджети, визначати цілі та оцінювати потреби в ресурсах (табл. 1.8).

Таблиця 1.8

Характеристика основних методів планування фінансових результатів

Методи	Характеристика
Бюджетування	Процес складання фінансових планів на певний період, що передбачає визначення майбутніх доходів і витрат підприємства. Бюджетування дозволяє підприємству здійснювати контроль за витратами, координувати діяльність різних підрозділів і забезпечувати фінансову дисципліну.

Закінчення таблиці 1.8

Кошторисування	Передбачає визначення витрат на конкретні проекти або операції. Кошторисування допомагає більш точно оцінити потреби в ресурсах та уникнути перевитрат. Цей метод особливо корисний для планування в умовах обмежених ресурсів та для великих інвестиційних проектів, де необхідна деталізація витрат.
Фінансове моделювання	Створення моделей для прогнозування фінансових результатів у різних сценаріях. Моделі можуть бути використані для оцінки впливу змін у витратах, доходах або обсягах виробництва на фінансові показники підприємства. Фінансове моделювання є гнучким інструментом, що дозволяє підприємству передбачити можливі ризики і коригувати фінансові плани відповідно до змін у зовнішньому середовищі.

Джерело: систематизовано автором на підставі [32-34]

Кожен із зазначених методів характеризується власними перевагами та недоліками. Наприклад, бюджетування забезпечує чітку фінансову дисципліну, але потребує значних ресурсів для реалізації. Кошторисування дозволяє деталізувати витрати, проте обмежує гнучкість, а фінансове моделювання є гнучким, але складним у створенні.

Прогнозування фінансових результатів спрямоване на визначення майбутніх показників діяльності підприємства на основі аналізу поточної інформації та прогнозів щодо зміни ринкових умов. Існує кілька основних методів прогнозування наведені у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9

Характеристика основних методів прогнозування фінансових результатів

Метод	Характеристика
Трендовий аналіз	Базується на аналізі динаміки фінансових показників у минулому та виявленні стійких тенденцій, які можуть продовжуватись у майбутньому. Трендовий аналіз дозволяє оцінити довгострокові зміни в фінансових показниках, проте його точність може бути знижена в умовах нестабільного ринку.
Кореляційно-регресійний аналіз	Дозволяє виявити взаємозв'язки між різними фінансовими показниками та визначити, як зміна одного показника вплине на інші. Цей метод корисний для глибокого аналізу факторів, які визначають фінансові результати підприємства, однак потребує великого обсягу даних для точної оцінки зв'язків між показниками.

Закінчення таблиці 1.9

Сценарний аналіз	Передбачає створення кількох можливих сценаріїв розвитку подій (наприклад, оптимістичний, базовий та песимістичний) та оцінку їхнього впливу на фінансові показники підприємства. Сценарний аналіз дозволяє оцінити ризики та підготувати підприємство до можливих змін у зовнішньому середовищі, проте є досить трудомістким та залежить від якості обраних сценаріїв.
Аналіз чутливості	Дозволяє оцінити, як зміна одного з ключових факторів (наприклад, обсягу продажів або витрат) вплине на фінансові результати. Аналіз чутливості є ефективним інструментом для визначення найбільш значущих факторів, що впливають на показники підприємства, але не враховує взаємозв'язків між показниками.

Джерело: систематизовано автором на підставі [35-37]

Методи планування та прогнозування фінансових результатів дозволяють підприємству більш ефективно управляти своїми ресурсами, знижувати ризики та забезпечувати стабільність фінансових показників. Кожен з методів має свої особливості і залежить від цілей аналізу, розміру підприємства та умов, у яких воно функціонує. Використання комплексного підходу до планування та прогнозування дозволяє отримати більш точну та повну картину фінансового стану підприємства, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та підвищенню прибутковості підприємства.

У сучасних умовах розвитку цифрових технологій підприємства все більше використовують інструменти автоматизації для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Автоматизація процесів планування та прогнозування дозволяє зменшити обсяг ручної роботи, знижує ризик людських помилок та забезпечує своєчасний доступ до необхідної інформації. Інтеграція цифрових інструментів у процес управління фінансовими показниками дозволяє отримати більш точні прогнози, підвищити швидкість прийняття рішень та забезпечити більшу гнучкість у реагуванні на зміни ринку. Окрім того, використання цифрових систем сприяє оптимізації витрат на управління, оскільки автоматизація дозволяє уникнути дублювання даних, скоротити часові витрати на обробку інформації та забезпечити єдину базу даних для всіх підрозділів підприємства.

Серед основних інструментів автоматизації та цифрових технологій, що використовуються у плануванні та прогнозуванні фінансових результатів, можна виділити наступні наведені у таблиці 1.10

Таблиця 1.10

Характеристика сучасних інструментів автоматизації та цифрових технологій

Інструмент	Характеристика
ERP-системи	Комплексні платформи, що дозволяють інтегрувати різні бізнес-процеси, включаючи облік, планування, управління запасами, фінансову звітність та бюджетування. ERP-системи забезпечують єдину інформаційну базу для різних підрозділів підприємства, що сприяє координації діяльності та підвищенню прозорості процесів. Вони також дозволяють автоматизувати бюджетування та контроль за витратами, забезпечуючи надійний контроль над фінансовими ресурсами.
Програмне забезпечення для фінансового моделювання	Спеціалізовані інструменти, які дозволяють створювати фінансові моделі для аналізу різних сценаріїв та оцінки впливу змінних на фінансові показники підприємства. Такі інструменти надають можливість будувати прогнози з урахуванням різних умов, що дозволяє підготувати підприємство до можливих змін ринку. Завдяки цьому, управлінці можуть оперативно коригувати фінансову стратегію відповідно до актуальної ринкової
Аналітичні платформи та Big Data	Дозволяють обробляти та аналізувати великі обсяги даних, виявляти тренди та закономірності, що можуть бути корисними для прогнозування фінансових результатів. Інструменти Big Data допомагають підприємствам отримати цінні інсайти з наявних даних, що дає змогу приймати більш обґрунтовані рішення на основі аналізу великої кількості інформації.
CRM-системи	Системи для управління взаємовідносинами з клієнтами, що надають можливість аналізувати продажі, визначати поведінкові моделі клієнтів та прогнозувати майбутні доходи на основі поточних трендів. CRM-системи допомагають зберігати важливу інформацію про клієнтів, що дозволяє підприємству краще розуміти потреби своїх клієнтів та підвищувати ефективність продажів.

Джерело: систематизовано автором на підставі [38-40]

Сучасні дослідники виділяють різні методи та інструменти, які дозволяють підприємствам здійснювати ефективне планування та прогнозування, кожен з яких має свої переваги та обмеження. В таблиці 1.11 наведено погляди кількох

авторів на методи та інструменти планування й прогнозування фінансових результатів, а також їхній порівняльний аналіз.

Таблиця 1.11

Порівняльний аналіз методів і підходів до планування та прогнозування фінансових результатів за поглядами авторів

Автор	Основні методи, запропоновані автором	Оцінка методів	Оптимальні інструменти планування та прогнозування за автором
Бланк І.О.	1) Фінансове моделювання	Фінансове моделювання дозволяє створювати різні сценарії для аналізу та прогнозування.	Використання економіко-математичних моделей для прогнозування фінансових результатів та оцінки ризиків.
	2) Сценарний аналіз	Корисний для планування в умовах невизначеності.	Поєднання сценарного аналізу з аналізом чутливості для кращої оцінки впливу зовнішніх факторів.
	3) Аналіз Cash Flow	Аналіз руху грошових коштів допомагає оцінити ліквідність підприємства.	Інтеграція аналізу Cash Flow в ERP-системи для кращого управління ліквідністю та фінансовими потоками.
Чумаченко М.Г.	1) Стратегічне бюджетування	Стратегічне бюджетування дозволяє поєднати цілі бізнесу з фінансовими планами.	Використання бюджетування в довгостроковому плануванні для оцінки фінансової стратегії.
	2) CVP-аналіз (Cost-Volume-Profit)	Аналіз взаємозв'язку між обсягом, витратами і прибутком.	CVP-аналіз для визначення критичної точки беззбитковості та оптимізації витрат.
	3) Фінансове прогнозування за допомогою коефіцієнтного аналізу	Дозволяє оцінити співвідношення між основними показниками прибутковості.	Поєднання коефіцієнтного аналізу з горизонтальним для виявлення слабких місць у фінансовому стані.
Ковальов В.В.	1) Факторний аналіз	Дозволяє оцінити вплив різних факторів на фінансові показники.	Використання факторного аналізу для глибокого вивчення змін прибутковості підприємства.

Закінчення таблиці 1.11

	2) Дисконтоване Cash Flow	Застосовується для оцінки вартості бізнесу та довгострокового прогнозування.	Використання DCF для аналізу інвестиційної привабливості та визначення вартості капіталу.
	3) Оптимізація структури капіталу	Дає змогу підвищити фінансову стійкість за рахунок оптимального співвідношення власного та позикового капіталу.	Оптимізація структури капіталу разом з аналізом рентабельності для забезпечення стійкого фінансового стану.
Лаптев В.В.	1) Аналіз трендів у витратах	Оцінка минулих витрат для прогнозування їх зміни в майбутньому.	Трендовий аналіз для довгострокового планування витрат та доходів.
	2) Аналіз ключових показників ефективності (КРІ)	Оцінка результативності діяльності за основними показниками, такими як рентабельність та ліквідність.	Використання КРІ для моніторингу результатів та прийняття рішень з підвищення ефективності.
	3) Аналіз конкурентоспроможності	Дозволяє оцінити позиції підприємства на ринку та вплив зовнішніх факторів.	Аналіз конкурентоспроможності для розробки стратегії зниження витрат та підвищення прибутковості.

Джерело: систематизовано автором на підставі [41-45]

Порівняльний аналіз методів показав, що різні автори акцентують увагу на різних аспектах планування та прогнозування фінансових результатів, залежно від специфіки діяльності підприємства та його потреб. Оптимальними інструментами для планування та прогнозування фінансових результатів є комбінація кількох методів, таких як трендовий і сценарний аналіз для оцінки майбутніх ризиків, а також горизонтальний та вертикальний аналіз для глибокого вивчення поточних фінансових показників. Використання цих методів дозволяє підприємству отримати комплексну картину фінансового стану та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Висновки до розділу 1

1) Дослідження сутності витрат і фінансових результатів, а також аналіз актуальних проблем бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління підприємством дозволили визначити, що ефективне управління цими

показниками є ключовим фактором успіху та конкурентоспроможності підприємства. Витрати є багатогранним економічним явищем, яке залежить від специфіки діяльності підприємства, внутрішніх процесів та зовнішнього середовища. Їх розгляд як інструменту управління відкриває можливості для оптимізації використання ресурсів та забезпечення довгострокової рентабельності.

Фінансові результати, у свою чергу, є інтегральним показником, який відображає економічну ефективність діяльності підприємства. Їхня точна оцінка дозволяє не лише вимірювати досягнуті результати, але й прогнозувати майбутню ефективність господарської діяльності. Огляд наукових підходів до визначення витрат і фінансових результатів показав, що різні концепції мають свої переваги та обмеження, але кожна з них робить внесок у розуміння природи цих показників. Таблиці 1.1 і 1.2 систематизують погляди науковців, надаючи можливість комплексно оцінити їхні ідеї для практичного застосування в системі управління підприємством. Проведений аналіз дозволив визначити такі ключові аспекти: витрати слід розглядати не тільки як результат використання ресурсів, але і як стратегічний інструмент для досягнення фінансової стабільності підприємства. Фінансові результати забезпечують інтегроване уявлення про ефективність управлінських рішень, дозволяючи підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку витрат і фінансових результатів включають необхідність адаптації до частих змін у законодавстві, інтеграцію управлінського і фінансового обліку, а також впровадження сучасних інформаційних технологій для аналізу і прогнозування.

Отже, ефективне управління витратами та фінансовими результатами є основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Для досягнення цієї мети підприємствам необхідно вдосконалювати системи обліку та аналізу, використовуючи інтегровані підходи та сучасні інформаційні технології. Розглянуті у розділі підходи та методи формують базу для подальших досліджень у сфері оптимізації витрат та забезпечення стійкості фінансових результатів.

2) Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат і фінансових результатів є важливим інструментом для формування прозорої та ефективної системи управління підприємством. Воно включає комплекс законодавчих актів, стандартів бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а також методичних рекомендацій.

Національні стандарти бухгалтерського обліку (П(С)БО), такі як П(С)БО 16 "Витрати" та П(С)БО 15 "Дохід", забезпечують методологічну базу для обліку витрат і доходів. МСФЗ підвищують прозорість і порівнянність фінансових звітів на міжнародному рівні, що особливо важливо для підприємств, орієнтованих на глобальні ринки. Податковий облік, регламентований Податковим кодексом України, суттєво впливає на фінансові результати підприємств, створюючи необхідність узгодження між фінансовим та податковим обліком.

Таким чином, нормативно-правове регулювання формує основу для точного і прозорого обліку витрат та фінансових результатів, сприяючи ефективному управлінню підприємством, відповідності законодавству та інтеграції в міжнародне економічне середовище.

3) Аналіз інструментарію планування та прогнозування фінансових результатів свідчить про важливість цих процесів для забезпечення ефективного управління підприємством. Планування дозволяє оптимізувати витрати, формувати стратегії досягнення цілей, а прогнозування допомагає оцінювати ризики та адаптувати діяльність підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Дослідження різних методів, таких як бюджетування, кошторисування, фінансове моделювання, а також трендовий, сценарний та кореляційно-регресійний аналіз, показало, що кожен з них має свої переваги і недоліки. Використання сучасних цифрових технологій, включаючи ERP-системи, програмне забезпечення для фінансового моделювання та аналітичні платформи, значно підвищує ефективність планування та прогнозування.

Порівняльний аналіз методів за поглядами різних авторів продемонстрував, що для досягнення оптимальних результатів підприємствам слід комбінувати кілька підходів, зокрема економіко-математичне моделювання, сценарний аналіз

та аналіз ключових показників ефективності (КПІ). Це дозволяє забезпечити точність прогнозів, оперативність управлінських рішень і стабільність фінансових показників у довгостроковій перспективі. Загалом, комплексне використання різних методів та сучасних інструментів прогнозування фінансових результатів сприяє підвищенню прибутковості, фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 2
ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА
ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТОВ «Рофл»

2.1. Організаційно-економічна характеристика та аналіз основних показників діяльності підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Рофл» є українською компанією, що була заснована 12 листопада 2012 року та діє відповідно до Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, законодавчих актів України з метою отримання прибутку згідно із законодавством України [2]. Підприємство зареєстроване за адресою: 49005, Україна, Дніпропетровська область, місто Дніпро, провулок Біологічний, будинок 2а, офіс 14. Код ЄДРПОУ підприємства — 38433197.

Основною діяльністю ТОВ «Рофл» є неспеціалізована оптова торгівля, що зазначено в класифікаторі за кодом 46.90. Це означає, що компанія займається купівлею та продажем товарів широкого асортименту без певної спеціалізації на певному типі продукції. Крім основної діяльності, підприємство також займається виробництвом будівельних металевих конструкцій та їх частин, що дозволяє їй брати участь у будівельних проєктах, надаючи металеві компоненти, необхідні для різних конструкцій [46].

До інших видів діяльності ТОВ «Рофл» належать:

1) Оптова торгівля машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва, що дозволяє компанії забезпечувати промислові підприємства необхідними технічними засобами.

2) Надання в оренду будівельних машин і устаткування, що розширює можливості компанії в будівельному секторі шляхом пропозиції техніки для оренди.

3) Видання іншого програмного забезпечення та комп'ютерне програмування, що свідчить про діяльність у сфері ІТ, зокрема розробку та продаж програмного забезпечення для бізнесу.

Статутний капітал ТОВ «Рофл» становить 10 000 гривень, що відповідає вимогам чинного законодавства для товариства з обмеженою відповідальністю. Це є початковим фінансовим ресурсом, який використовується для забезпечення роботи підприємства та його функціонування на ринку.

ТОВ «Рофл» працює на ринку вже понад десять років, що свідчить про його стабільність і конкурентоспроможність у сфері оптової торгівлі та суміжних видах діяльності. Завдяки різноманітному спектру послуг і товарів, компанія має можливість залучати клієнтів з різних галузей, таких як будівництво, добувна промисловість, а також інформаційні технології.

Компанія адаптується до вимог ринку, надаючи послуги з оренди будівельного устаткування, програмування та видання програмного забезпечення, що дозволяє їй диверсифікувати свою діяльність і уникати залежності від одного сегмента економіки. Це підвищує стійкість компанії та забезпечує їй стабільний розвиток.

Таким чином, ТОВ «Рофл» є багатопрофільним підприємством з широким спектром діяльності, яке успішно функціонує на українському ринку, пропонуючи своїм клієнтам комплексні рішення у сферах торгівлі, виробництва та ІТ.

ТОВ «Рофл» має всі необхідні правові та організаційні атрибути для ведення господарської діяльності, включаючи власний баланс, валютні рахунки, торговельну марку та печатку. Підприємство діє відповідно до чинного законодавства України, а також статуту компанії. Компанія має право укладати угоди, вести фінансову та комерційну діяльність від свого імені, а також виступати в суді як позивач або відповідач.

Стратегічною метою ТОВ «Рофл» є розширення своєї присутності на ринку через забезпечення високоякісних товарів та послуг. Підприємство також активно працює над розробкою нових технологічних рішень та впровадженням сучасних

методів управління бізнесом. Завдяки таким заходам компанія має можливість ефективно реагувати на зміну попиту та потреб клієнтів, зокрема в будівельній та промисловій галузях.

Організаційна структура підприємства спрямована на чіткий розподіл обов'язків між підрозділами, що дозволяє забезпечити ефективне функціонування всіх процесів. Це включає управління виробничими процесами, бухгалтерським обліком, юридичним супроводом та інформаційними технологіями.

Бухгалтерський облік на підприємстві ТОВ «Рофл» здійснюється безперервно, починаючи з моменту його реєстрації і до завершення діяльності, що відповідає вимогам українського законодавства. Основні принципи організації обліку та складання фінансової звітності на підприємстві регулюються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [47], що встановлює порядок ведення бухгалтерського обліку на підприємствах незалежно від форми власності.

Відповідно до цього закону, питання організації бухгалтерського обліку належать до компетенції власників компанії або уповноважених органів, які визначають загальні засади та контроль за веденням облікових процесів на підприємстві. Керівництво ТОВ «Рофл» несе відповідальність за точність та достовірність відображення всіх господарських операцій у первинних документах, а також за їх належне збереження. Згідно з чинними вимогами, термін зберігання первинних документів становить щонайменше три роки, проте у випадку певних видів документів цей термін може бути продовжено, зокрема для документів, що стосуються довгострокових зобов'язань [48].

На підприємстві застосовується програмне забезпечення для автоматизації облікових процесів, що дозволяє оптимізувати роботу бухгалтерського відділу та забезпечує своєчасне складання фінансової звітності. Основними програмними інструментами, які використовуються, є 1С: Підприємство (версії 7 і 8) та М.Е.Дос. Це забезпечує швидку та точну обробку даних, полегшуючи процес складання звітності, подачі податкових декларацій та ведення загального бухгалтерського обліку.

Особливу увагу приділяється дотриманню принципу своєчасності обліку всіх господарських операцій. Це включає як фіксацію доходів від основної та допоміжної діяльності підприємства, так і облік витрат, що виникають в процесі операційної діяльності. ТОВ «Рофл» також дотримується вимог щодо складання фінансової звітності, яка подається щорічно у встановлені законодавством терміни. Звітність компанії є відкритою та доступною для контролюючих органів, що дозволяє забезпечити прозорість її діяльності.

Аналіз основних показників діяльності підприємства є важливим елементом організаційно-економічної характеристики. Основними джерелами для розрахунку фінансової стійкості та оцінки ефективності роботи ТОВ «Рофл» є форма 1 «Баланс» (Додаток А) і форма 2 «Звіт про фінансові результати» (Додаток Б) за останні три роки. Аналіз цих показників дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства, його здатність генерувати прибуток, а також ефективність використання ресурсів.

Важливим аспектом фінансової стійкості компанії є її ліквідність, тобто здатність своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Ліквідність підприємства аналізувалась на основі трьох ключових показників: коефіцієнта абсолютної ліквідності, коефіцієнта поточної ліквідності та коефіцієнта загальної ліквідності у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Показники ліквідності ТОВ «Рофл» у 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення, +/-	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,179	0,273	0,205	+0,094	-0,068
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	1,149	1,191	1,184	+0,042	-0,007
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	1,149	1,191	1,184	+0,042	+0,007

Джерело: розроблено автором

За період 2021-2023 років ТОВ «Рофл» демонструє відносно стабільні показники ліквідності, які свідчать про здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Незважаючи на незначне зниження показників у 2023 році, підприємство все ще зберігає можливість покриття своїх зобов'язань як за рахунок оборотних активів, так і загальних активів (рис. 2.1.)

Однак варто звернути увагу на зниження коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2023 році. Це може свідчити про зниження обсягів високоліквідних активів, що вимагає контролю за грошовими коштами для уникнення проблем з платоспроможністю у майбутньому.

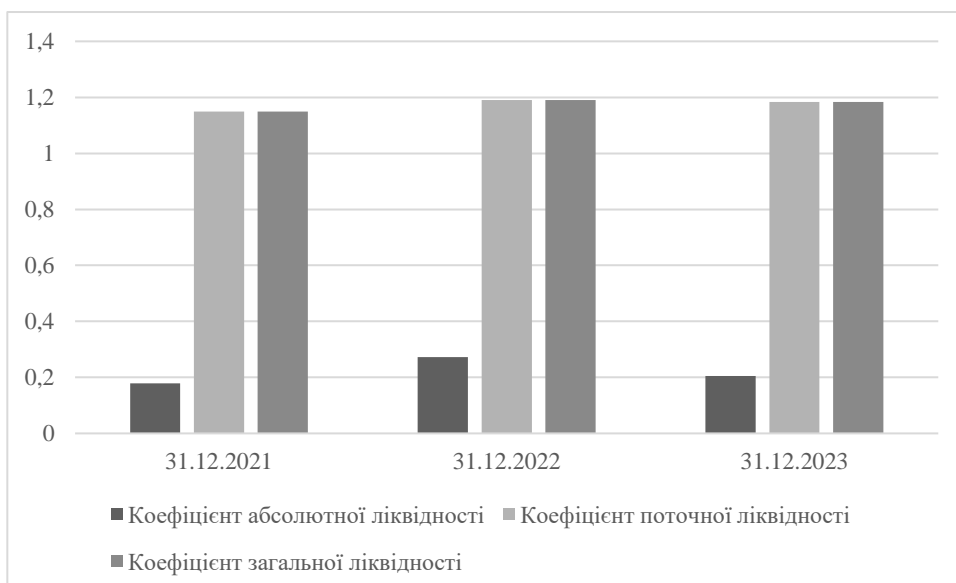

Рис. 2.1 Показники ліквідності ТОВ «Рофл» у 2021-2023 рр.

Джерело: розроблено автором

Аналіз рентабельності є також важливим етапом оцінки ефективності використання ресурсів підприємства для отримання прибутку. Рентабельність показує, наскільки успішно компанія перетворює свої активи та продажі в прибуток [49].

На основі проведених розрахунків та даних за 2021-2023 роки можна проаналізувати основні показники рентабельності ТОВ «Рофл», які включають рентабельність активів, рентабельність власного капіталу та рентабельність продажів зазначено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Показники рентабельності ТОВ «Рофл» у 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення (2022/2023)
	2021	2022	2023	
Рентабельність активів	-	-5,61	-3,45	+2,16
Рентабельність власного капіталу	-	-0,21	-0,41	-0,2
Рентабельність продажів	0,31	-35,33	-20,64	+14,69

Джерело: розроблено автором

Аналіз рентабельності підприємства за 2021-2023 роки показує складну ситуацію. Основні показники, такі як рентабельність активів і продажів, були негативними протягом останніх двох років, що свідчить про збитковість діяльності. Однак позитивна динаміка відновлення у 2023 році свідчить про можливі поліпшення в ефективності операційної діяльності. Незважаючи на це, підприємству потрібно продовжити роботу над зниженням витрат і підвищенням ефективності використання активів для досягнення позитивної рентабельності в майбутньому.

Аналіз фінансової стійкості є критично важливим для оцінки здатності підприємства підтримувати стабільний фінансовий стан у довгостроковій перспективі [50]. Для цього використовуються різні фінансові коефіцієнти, які відображають рівень залежності від зовнішнього фінансування, ефективність використання власного капіталу та можливість підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання, наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Рофл» у 2022-2023 рр.

Показник	Нормативне значення	Роки		Відхилення, +/- 2023/2022
		2022	2023	
Коефіцієнт автономії	> 0,5	-0,22	-0,41	-0,19

Закінчення таблиці 2.3

Коефіцієнт фінансової залежності	< 0,5	1,22	1,4	0,18
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	> 0,1	-0,22	-0,41	-0,19
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,4	1,0	1,0	0
Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1	-0,18	-0,29	-0,11
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	< 0,5	-5,61	-3,46	2,15
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1	-0,22	-0,41	-0,19

Джерело: складено автором

Розрахунок цих показників вказує на критичний стан фінансової стійкості ТОВ «Рофл». Показники автономії та забезпеченості власними засобами мають негативні значення, що свідчить про високий рівень залежності від позикового капіталу та неможливість підприємства фінансувати свою діяльність за рахунок власних коштів. Коефіцієнт фінансової залежності та коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу показують, що підприємство функціонує здебільшого за рахунок зовнішніх фінансових джерел.

З огляду на вищевказані показники, підприємству необхідно працювати над зменшенням залежності від зовнішнього фінансування, збільшенням власного капіталу та підвищенням рентабельності для стабілізації своєї фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

2.2. Організаційні та методичні особливості фінансового обліку витрат та фінансових результатів

Організація фінансового обліку витрат є важливим елементом управління підприємством, що забезпечує точне відображення всіх витрат на виробництво, надання послуг або іншу діяльність підприємства. Правильна організація обліку витрат дозволяє не лише контролювати витрати, але й приймати ефективні

управлінські рішення, спрямовані на підвищення рентабельності та зниження зайвих витрат [51].

На підприємстві чітко визначається відповідальність за облік витрат. Бухгалтерія відповідає за загальну організацію і ведення обліку, тоді як підрозділи (виробничі, адміністративні, збутові) відповідають за документальне оформлення та попередній облік витрат у межах своєї діяльності. Це дозволяє децентралізувати процес збору інформації і забезпечує швидке та точне відображення витрат.

На великих підприємствах облік витрат може бути розподілений між окремими відділами або службами. Виробничі витрати обліковуються безпосередньо на виробничих підрозділах, витрати на збут – у відповідних комерційних відділах, адміністративні витрати – у головному офісі. Така децентралізація дозволяє більш точно і детально контролювати витрати на кожному етапі діяльності підприємства.

Кожна господарська операція повинна бути підтверджена відповідним первинним документом, що гарантує достовірність даних і правильне відображення у фінансовій звітності. Це можуть бути накладні (Додаток В), акти виконаних робіт, рахунки-фактури (Додаток Д) тощо. Правильне документування забезпечує прозорість процесів і дозволяє ефективно контролювати витрати, таблиця 2.4.

Таблиця 2.4

Рахунки для обліку витрат і фінансових результатів на ТОВ «Рофл»

№	Опис операції	Дт	Кд
1	Відображено прямі матеріальні витрати на виробництво	23	20
2	Нараховано амортизацію на основні засоби	23	13
3	Відображено витрати на оплату праці виробничого персоналу	91	661
4	Нараховано заробітну плату адміністративного персоналу	92	661
5	Відображено витрати на збут	93	661
6	Відображено собівартість реалізованих товарів	90	23

Джерело: розроблено автором

Облік витрат на підприємстві може бути як централізованим, так і децентралізованим. При централізованому обліку вся інформація про витрати зводиться до бухгалтерії, яка відповідає за їх обробку і відображення в облікових регістрах. У децентралізованому варіанті облік ведеться окремими підрозділами або службами, і бухгалтерія лише консолідує дані з усіх джерел [52].

Централізований облік зручний для невеликих підприємств, де обсяг операцій не є значним. Децентралізований підхід зазвичай застосовується на великих підприємствах, де контроль за витратами є більш комплексним і потребує оперативної роботи безпосередньо в підрозділах.

В сучасних умовах облік витрат часто автоматизується за допомогою спеціальних програмних продуктів, таких як 1С: Підприємство, SAP, Microsoft Dynamics тощо. Це дозволяє зменшити кількість помилок, спричинених людським фактором, пришвидшити процес обліку і підвищити його точність. Програмні системи забезпечують можливість швидкого аналізу витрат за різними категоріями, що спрощує процес прийняття управлінських рішень [53].

Використання інформаційних систем дозволяє ефективно організувати облік витрат у реальному часі, що є особливо важливим для підприємств із високою інтенсивністю операцій або складною виробничою структурою.

Центри відповідальності – це підрозділи підприємства, які відповідають за виконання певних функцій і витрати, пов'язані з їхньою діяльністю. Наприклад, виробничі цехи відповідають за виробничі витрати, відділ маркетингу – за витрати на рекламу і просування продукції, адміністративний персонал – за витрати на управління підприємством. Такий підхід дозволяє точно відстежувати витрати на кожному етапі діяльності і контролювати їх ефективність.

Облік за центрами відповідальності дозволяє керівникам підприємства оцінювати роботу кожного підрозділу і приймати рішення про оптимізацію витрат, реорганізацію процесів або запровадження додаткових заходів для підвищення ефективності[54].

Важливою складовою організаційних аспектів фінансового обліку є методичні основи обліку витрат. Усі правила та процедури обліку витрат

визначаються обліковою політикою підприємства, яка має бути розроблена з урахуванням вимог національних стандартів бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). У ній відображаються всі підходи до класифікації та методів обліку витрат. Витрати можуть класифікуватися за різними критеріями рисунок 2.2.

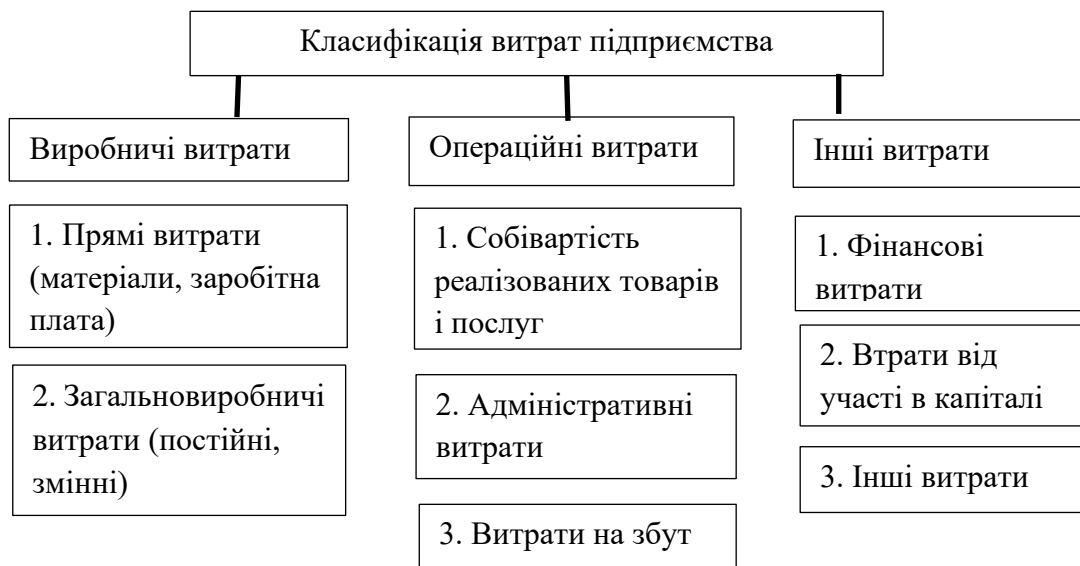

Рис. 2.2 Класифікація витрат підприємства

Джерело: узагальнено автором на підставі [53-55]

Ефективний контроль за витратами передбачає постійний моніторинг витрат на кожному етапі виробничого циклу або надання послуг. Регулярний аналіз фактичних витрат порівняно з плановими або нормативними дозволяє виявляти відхилення і оперативно вживати заходів для їх коригування.

Контроль витрат є важливим інструментом для зниження зайвих витрат і підвищення ефективності діяльності підприємства. Це дозволяє підприємству підтримувати фінансову стійкість і підвищувати прибутковість у довгостроковій перспективі.

Таким чином, організація обліку витрат на підприємстві забезпечує чітку структуру управління витратами, що сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів і оптимізації фінансових показників. Правильна

організація та документування витрат є запорукою успішного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки.

Підприємство має розрізняти прямі та непрямі витрати. Прямі витрати включають ті, що можна прямо віднести до конкретного об'єкта витрат (наприклад, конкретного виду продукції чи послуги). Це сировина, основні матеріали, заробітна плата виробничого персоналу тощо. Прямі витрати обліковуються на окремих рахунках, що дозволяє точно визначити собівартість конкретного продукту або послуги. Непрямі витрати, навпаки, не можуть бути прямо пов'язані з конкретним об'єктом витрат, тому вони розподіляються між різними видами продукції або підрозділами. До таких витрат належать загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут. Вони розподіляються за допомогою відповідних баз розподілу, таких як відсоток від прямих витрат, кількість годин роботи тощо. Методи обліку витрат визначають, як саме витрати відображаються на рахунках і використовуються для визначення собівартості продукції чи послуг. Він залежать від специфіки діяльності підприємства. Наприклад, позамовний метод застосовується на підприємствах, які працюють за індивідуальними замовленнями, тоді як попроцесний метод більше підходить для серійного виробництва таблиця 2.5. Нормативний метод, який базується на порівнянні фактичних витрат із нормативними, допомагає контролювати ефективність виробництва і виявляти відхилення.

Таблиця 2.5

Приклади основних методів обліку витрат на підприємстві

Методи обліку витрат	Сфера застосування	Основні особливості
Позамовний метод	Підприємства, які працюють за індивідуальними замовленнями	Облік витрат ведеться за кожним окремим замовленням
Попроцесний метод	Підприємства із серійним виробництвом	Облік витрат ведеться за кожним етапом виробництва
Нормативний метод	Універсальний для будь-якої сфери діяльності	Порівняння фактичних витрат із нормативними

Закінчення таблиці 2.5

Маржинальний метод	Аналіз прибутковості продукції або підрозділів	Визначення прибутковості окремих продуктів або видів діяльності
Центри витрат	Виробничі та сервісні підприємства	Витрати розподіляються за підрозділами або центрами відповідальності

Джерело: узагальнено автором на підставі [53-55]

Забезпечення правильності обліку витрат і формування фінансових результатів є запорукою успішної діяльності підприємства. Успішний фінансовий облік витрат передбачає дотримання всіх стандартів і вимог, а також регулярний контроль і аналіз витрат, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним на ринку.

Врахування всіх організаційних і методичних аспектів обліку витрат дозволяє підприємству ефективно контролювати фінансові показники та покращувати управлінські рішення на основі точних і актуальних даних.

Фінансові результати підприємства формуються шляхом порівняння його доходів і витрат за звітний період. Цей процес є ключовим елементом оцінки ефективності господарської діяльності і впливає на прийняття управлінських рішень. Основна мета формування фінансових результатів – це отримання чіткої картини щодо прибутковості підприємства та його здатності генерувати додаткові ресурси для розвитку [56].

Доходи підприємства включають виручку від реалізації продукції, надання послуг або виконання робіт, а також інші операційні доходи, наприклад, від продажу основних засобів або списання заборгованості. Важливим джерелом доходів можуть бути фінансові операції, зокрема, проценти на депозити або доходи від інвестицій у цінні папери. Витрати підприємства включають операційні витрати, що виникають у процесі основної діяльності, фінансові витрати, пов'язані з виплатою відсотків за кредитами та іншими фінансовими зобов'язаннями, а також інші витрати, що можуть виникати під час списання активів або при коливанні валютних курсів таблиця 2.6.

Таблиця 2.6.

Основні джерела доходів і витрат

Категорія	Джерело доходу/витрат	Приклад операції	Рахунок
Операційні доходи	Реалізація продукції, надання послуг	Виручка від продажу товарів	70 "Доходи від реалізації"
Інші операційні доходи	Продаж основних засобів, списання боргів	Дохід від продажу обладнання	74 "Інші операційні доходи"
Операційні витрати	Собівартість продукції, заробітна плата, амортизація	Витрати на виробництво продукції	90 "Собівартість реалізації", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут"
Фінансові доходи	Відсотки на депозити, інвестиції в акції	Дохід від інвестицій	73 "Інші фінансові доходи"
Фінансові витрати	Виплата відсотків за кредитами	Витрати на обслуговування кредитів	95 "Фінансові витрати"
Інші витрати	Списання знецінених активів, втрати від курсових різниць	Витрати на списання неплатоспроможної дебіторської заборгованості	97 "Інші витрати"

Джерело: систематизовано автором на підставі [9,11,15]

Для обліку фінансових результатів використовуються спеціальні бухгалтерські рахунки, зокрема, рахунки класу 7 "Доходи" та класу 9 "Витрати". Вони дозволяють систематизувати інформацію про всі види доходів і витрат, що допомагає підприємству отримати точні дані для розрахунку чистого прибутку або збитку. Порівняння доходів і витрат здійснюється на рахунку 79 "Фінансові результати", де в кінці звітного періоду визначається чистий прибуток або збиток [57].

Фінансові результати є основою для подальшого прийняття управлінських рішень, зокрема щодо розподілу прибутку, реінвестування в розвиток підприємства або покриття збитків. Важливим аспектом є також контроль за витратами, що дозволяє оптимізувати діяльність підприємства та підвищувати його рентабельність.

Впровадження управлінського обліку та системи внутрішнього контролю є складовими ефективного управління підприємством, які сприяють забезпеченню прозорості, точності облікових даних та прийняттю правильних управлінських рішень. Управлінський облік дозволяє підприємству орієнтуватися не лише на фінансові результати, але й на внутрішні процеси, що дає змогу детальніше аналізувати витрати, доходи та ефективність кожного підрозділу.

Управлінський облік є інструментом, який забезпечує інформацію для внутрішніх користувачів підприємства, зокрема керівників, менеджерів та інших зацікавлених осіб. Він орієнтований на підтримку процесу прийняття рішень та містить інформацію про витрати, доходи, запаси, фінансові результати кожного окремого підрозділу чи проекту. На відміну від фінансового обліку, який фокусується на зовнішній звітності, управлінський облік дозволяє аналізувати внутрішню структуру витрат та оптимізувати діяльність підприємства. Елементами управлінського обліку є бюджетування, центри витрат і прибутку, калькулювання собівартості продукції.

Система внутрішнього контролю це частина управлінської діяльності, оскільки вона забезпечує дотримання процедур і правил обліку, запобігає фінансовим помилкам і виявляє шахрайські дії. Впровадження системи внутрішнього контролю дозволяє підприємству забезпечити відповідність своїх операцій внутрішнім і зовнішнім стандартам, зокрема національним стандартам бухгалтерського обліку (П(С)БО) або міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) [58]. Основними елементами системи внутрішнього контролю являються визначення політики і процедур контролю, моніторинг витрат, аудит, відповідальність за внутрішній контроль. Впровадження системи внутрішнього контролю дозволяє підвищити ефективність управління витратами, забезпечити достовірність фінансової звітності, запобігти шахрайству та помилкам.

Взаємодія управлінського обліку і внутрішнього контролю є важливою для забезпечення ефективного управління підприємством. Управлінський облік надає керівникам детальну інформацію про діяльність кожного підрозділу, що дозволяє контролювати витрати і оптимізувати виробничі процеси. Водночас внутрішній

контроль забезпечує відповідність діяльності підприємства встановленим стандартам і дозволяє виявляти та коригувати відхилення на ранніх етапах.

Завдяки взаємодії управлінського обліку та системи внутрішнього контролю підприємство має можливість підвищити ефективність використання ресурсів, мінімізувати фінансові ризики, покращити планування та бюджетування. Впровадження управлінського обліку та системи внутрішнього контролю на підприємстві дозволяє не лише забезпечити точне відображення витрат і доходів, але й підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами. Це допомагає вчасно виявляти відхилення, мінімізувати фінансові ризики і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Відповідність облікової політики міжнародним стандартам, зокрема Міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ), є ключовим фактором для великих підприємств та компаній, які працюють на міжнародних ринках. Впровадження МСФЗ сприяє стандартизації підходів до фінансової звітності, забезпечуючи порівнюваність фінансових показників між різними компаніями та країнами. Це, своєю чергою, підвищує прозорість обліку, робить фінансову звітність зрозумілішою для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Завдяки єдиному підходу до відображення витрат і активів компанії можуть покращити управлінські процеси, що особливо важливо для ефективного контролю над витратами та підтримки фінансової стабільності.

Впровадження МСФЗ дозволяє підприємствам підвищити точність і надійність фінансової звітності, що сприяє покращенню внутрішнього контролю, ефективнішому управлінню витратами та залученню інвесторів. Це особливо важливо для підприємств, що прагнуть підвищити свою конкурентоспроможність на глобальних ринках, створюючи фінансові звіти, які відповідають найвищим міжнародним стандартам.

У таблиці 2.7 подано основні МСФЗ, які регламентують облік витрат і активів на підприємствах, а також короткий опис сфери застосування кожного стандарту та основні вимоги.

Таблиця 2.7.

Основні МСФЗ для управління витратами і активами

Стандарт	Сфера застосування	Основні вимоги
МСФЗ 2 "Запаси"	Облік запасів (сировина, матеріали, готова продукція)	Витрати на виробництво та придбання запасів повинні відображатися відповідно до принципу нарахування.
МСФЗ 16 "Оренда"	Облік орендних активів і зобов'язань	Орендарі повинні відображати оренду в балансі як актив і зобов'язання, визнаючи витрати на амортизацію.
МСФЗ 36 "Знецінення активів"	Оцінка активів на предмет знецінення	Активи повинні перевірятися на знецінення, а у разі виявлення – визнавати збитки від знецінення.

Джерело: розроблено автором

Таким чином, організація фінансового обліку витрат та фінансових результатів на підприємстві є критично важливим елементом управлінського процесу. Чітка структура обліку, а також методичні підходи до його ведення забезпечують достовірність фінансової інформації, що, в свою чергу, дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення для підвищення ефективності роботи підприємства.

2.3. Процес формування фінансових результатів діяльності підприємства

Доходи підприємства є основою для формування його фінансових результатів, оскільки вони відображають ефективність операційної, фінансової та іншої діяльності компанії. Основними джерелами доходів є виручка від основної діяльності, тобто операційні доходи. Ці доходи формуються за рахунок реалізації продукції, товарів або послуг, які є головною діяльністю підприємства. Операційні доходи займають значну частку у загальній структурі доходів підприємства, від їх обсягів залежить рентабельність основного бізнесу.

Крім основних операційних доходів, підприємство може отримувати інші операційні доходи. До таких доходів належать надходження від продажу основних засобів або інших необоротних активів, а також списання кредиторської заборгованості, яка була погашена за рахунок взаємозаліків чи інших способів. Ці доходи є додатковими до основної діяльності, але можуть суттєво вплинути на фінансові результати компанії, особливо у випадку продажу великих активів або суттєвого списання боргів.

Фінансові доходи також мають важливе значення у загальній структурі доходів підприємства. Вони утворюються за рахунок інвестиційної діяльності підприємства, включаючи отримання відсотків на депозитні вклади, дивідендів або інших прибутків від фінансових вкладень. Це може бути доходи від участі у капіталі інших компаній або відсотки від довгострокових депозитів. Хоча фінансові доходи можуть бути меншими порівняно з операційними, їхня наявність свідчить про диверсифікацію діяльності підприємства та здатність ефективно управляти вільними коштами (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Кореспонденція рахунків з обліку доходів ТОВ «Рофл» за 2023 рік

Зміст господарських операцій	Дт	Кт	Сума, грн
Відображено дохід від реалізації готової продукції	36	701	3810,60
Відображено дохід від реалізації товарів	36	70	1273,10
Відображено дохід від реалізації робіт та послуг	36	703	512,40
Відображено податкові зобов'язання щодо ПДВ	701-703	641	635,10
Віднесено дохід від реалізації на фінансовий результат	701-703	791	3175,50
Відображено інші операційні доходи: продаж основних засобів	377	74	420,00
Відображено списання кредиторської заборгованості	63	716	250,00
Відображено надходження штрафів від контрагентів	31	715	100,00
Відображено фінансові доходи: відсотки за депозитом	31	731	300,00
Відображено фінансові доходи: дивіденди від інвестицій	31	731	150,00

Джерело: розроблено автором

Таким чином, процес формування доходів підприємства є багатограним та включає різні аспекти операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, що впливає на підсумкові фінансові результати підприємства.

Аналіз витрат є етапом управлінського обліку, який сприяє визначенню фінансових результатів діяльності підприємства. Він охоплює оцінку і класифікацію витрат, а також їхній вплив на прибутковість і ефективність бізнесу [59]. Операційні витрати безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства і складають значну частину загальних витрат. Вони можуть бути поділені на декілька підкатегорій:

1) Собівартість продукції, витрати, що виникають у процесі виробництва товарів або надання послуг. Включають витрати на сировину, матеріали, енергію, прямі витрати на оплату праці робітників та інші витрати, які можна безпосередньо віднести на конкретний продукт.

2) Заробітна плата, витрати на оплату праці працівників, що займаються виробництвом, обслуговуванням та управлінням підприємством. Це включає не лише основну зарплату, але й додаткові виплати, премії, соціальні внески та інші види винагород.

3) Амортизація, витрати, що відображають зменшення вартості основних засобів протягом їх експлуатації. Амортизаційні нарахування дозволяють рівномірно розподілити вартість активів на протязі їх корисного використання, впливаючи на фінансовий результат.

Фінансові витрати складаються з витрат, пов'язаних з обслуговуванням боргових зобов'язань. Виплата відсотків за кредитами, витрати на обслуговування позик, які отримані для фінансування операційної діяльності або інвестицій. Вони можуть суттєво вплинути на фінансові результати, особливо у випадку високих процентних ставок. Інші фінансові витрати, можуть включати витрати на фінансове управління, комісійні за ведення рахунків у банках, витрати на страхування тощо. Інші витрати, ця категорія включає витрати, які не відносяться до основної діяльності підприємства. Витрати, пов'язані з знеціненням необоротних активів, які можуть виникнути внаслідок змін на ринку,

технологічного старіння або інших факторів. Витрати, пов'язані зі зміною валютних курсів, які впливають на вартість активів і зобов'язань, номінованих у іноземній валюті.

Аналіз витрат дозволяє визначити структуру витрат підприємства, що є основою для розробки стратегій управління витратами. Виявити можливості для оптимізації витрат, підвищення ефективності використання ресурсів та зниження собівартості продукції. Оцінити фінансову стійкість підприємства, адже високі витрати можуть призводити до збільшення фінансових ризиків. Проводити прогнозування фінансових результатів на основі аналізу витрат і їх впливу на прибуток, таблиця 2.9.

Таблиця 2.9

Кореспонденція рахунків з обліку витрат ТОВ «Рофл» за 2023 рік

Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн
Нараховано адміністративні витрати у вигляді заробітної плати працівникам	92	66	1378,21
Відображено амортизацію основних засобів у загальновиробничих витратах	91	13	210,98
Відображено витрати на фінансові зобов'язання у вигляді відсотків за кредитом	95	31	18,70
Списано курсові різниці як інші витрати операційної діяльності	94	31	105,50

Джерело: розроблено автором

Таким чином, систематичний аналіз витрат допомагає підприємству не лише контролювати витрати, але й ефективно планувати свою діяльність для досягнення фінансових цілей.

Операційний результат є показником ефективності основної діяльності підприємства. Він обчислюється як різниця між операційними доходами та операційними витратами. Для розуміння фінансової стійкості компанії важливо аналізувати співвідношення між цими двома категоріями.

Співвідношення операційних доходів і витрат демонструє, наскільки ефективно підприємство генерує прибуток від своєї основної діяльності. Цей показник дозволяє оцінити фінансову продуктивність бізнесу, а також виявити потенційні проблеми в управлінні витратами.

Формула (2.1) для розрахунку операційного результату:

$$OP = VP - VB \quad (2.1)$$

де OP - операційний результат (операційний прибуток або збиток);

VP - валовий дохід від операційної діяльності (виторг від реалізації);

VB — валові витрати на операційну діяльність (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати).

Формула (2.2) співвідношення:

$$COP = OPR / ЧД \times 100\% \quad (2.2)$$

де COP — співвідношення операційного результату до доходів у відсотках;

OPR — операційний результат (прибуток або збиток);

ЧД — чистий дохід від реалізації.

Фактори, що впливають на співвідношення, це, вартість продукції чи послуг може вплинути на загальний обсяг доходів. Зниження цін може призвести до збільшення обсягів продажу, але водночас зменшити доходи. Зниження витрат на виробництво, наприклад, за рахунок оптимізації процесів або зниження закупівельних цін, може покращити операційний результат. Конкурентне середовище може впливати на ціни та витрати, що, в свою чергу, вплине на доходи і витрати підприємства. Загальна економічна ситуація може впливати на споживчий попит і, відповідно, на доходи підприємства [60].

Загальний фінансовий результат підприємства, що визначається як чистий прибуток або збиток, є показником фінансової діяльності. Цей показник відображає фінансовий стан підприємства після врахування всіх доходів і витрат, включаючи операційні, фінансові та інші витрати, а також податки.

Чистий прибуток — це сума, що залишається у підприємства після вирахування всіх витрат, податків і зборів з загального доходу. Він є свідченням ефективності управління та здатності підприємства генерувати прибуток. Чистий

прибуток може бути використаний для реінвестицій, виплати дивідендів акціонерам або для накопичення резервів.

Формула (2.3) чистого прибутку (збиток):

$$\text{ЧП} = \text{ВП} - \text{ОВП} - \text{ПЗ} \quad (2.3)$$

де, ЧП — чистий прибуток (збиток),

ВП — валовий прибуток (доходи мінус собівартість реалізації продукції),

ОВП — операційні витрати (адміністративні витрати, витрати на збут тощо),

ПЗ — податкові зобов'язання (податок на прибуток та інші податки).

Загальний фінансовий результат, що визначається як чистий прибуток або збиток, є індикатором ефективності діяльності підприємства. Він надає інформацію про здатність підприємства генерувати прибуток, управляти витратами та відповідати на зміни в ринкових умовах. Аналіз чистого прибутку допомагає керівництву підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку, інвестицій та управління фінансами.

Податкові зобов'язання суттєво впливають на фінансові результати підприємства, оскільки вони є обов'язковими витратами, які безпосередньо зменшують прибуток компанії. Основними податками, що впливають на фінансовий результат, є податок на прибуток, податок на додану вартість (ПДВ), єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та інші податки і збори [61].

Податок на прибуток зменшує чистий фінансовий результат підприємства, адже нараховується на оподатковуваний прибуток, що формується після вирахування всіх витрат і доходів підприємства. Відповідно, підприємство повинно мати чіткий облік усіх доходів та витрат, щоб правильно розрахувати податкові зобов'язання та уникнути помилок, які можуть призвести до штрафів або неправильної оцінки фінансового стану.

ПДВ також впливає на загальні витрати та кінцевий фінансовий результат підприємства. Це непрямий податок, який додається до вартості товарів та послуг і, зрештою, сплачується споживачами. Підприємства повинні враховувати ПДВ як складову частину обігових коштів та забезпечувати своєчасну сплату цього податку до бюджету.

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) впливає на загальні витрати на оплату праці, оскільки підприємство повинно сплачувати цей внесок з нарахованих зарплат. Рівень ЄСВ залежить від виду діяльності підприємства та встановлених державою ставок. Неврахування цієї складової може призвести до збільшення витрат на оплату праці, що вплине на чистий прибуток. Крім того, правильний розрахунок та своєчасна сплата ЄСВ є важливими для дотримання вимог законодавства та уникнення штрафів і пені, які також можуть негативно позначитися на фінансовому стані компанії.

Для того, щоб правильно відобразити вплив податків на фінансовий результат, важливо розуміти кореспонденцію рахунків, за якими відображаються податкові зобов'язання в бухгалтерському обліку.

Отже, податки безпосередньо зменшують чистий фінансовий результат підприємства. Важливо здійснювати планування та управління податковими зобов'язаннями, оскільки це дозволить підприємству контролювати рівень витрат, правильно формувати фінансовий результат та уникати зайвих фінансових втрат.

Висновки до розділу 2

1) Проведений аналіз діяльності ТОВ «Рофл» свідчить про те, що компанія є багатопрофільним підприємством, яке діє на українському ринку більше десяти років. Аналіз ліквідності показав, що підприємство загалом здатне виконувати свої короткострокові зобов'язання, хоча деякі показники, зокрема коефіцієнт абсолютної ліквідності, потребують контролю. Зниження цього показника у 2023 році може свідчити про ризик платоспроможності в майбутньому. Показники рентабельності демонструють складну ситуацію: протягом останніх двох років ТОВ «Рофл» працювало зі збитками. Проте у 2023 році спостерігалось покращення деяких показників, зокрема рентабельності активів і продажів. Це свідчить про те, що підприємство має потенціал до відновлення прибутковості, але для цього необхідно продовжити роботу над зниженням витрат та ефективністю використання активів. Фінансова стійкість підприємства

залишається на низькому рівні, про що свідчать негативні показники коефіцієнтів автономії та забезпеченості оборотними коштами. Високий рівень залежності від позикового капіталу підкреслює необхідність зменшення зовнішнього фінансування та посилення позицій за рахунок власних коштів. Загалом, ТОВ «Рофл» має міцну основу для подальшого розвитку, але потребує покращення в управлінні фінансовою стійкістю та рентабельністю. Важливим завданням є робота над зниженням витрат, ефективним використанням активів та збільшенням частки власного капіталу для досягнення стабільного фінансового становища в довгостроковій перспективі.

2) Організація обліку витрат і фінансових результатів є інструментом управління фінансами підприємства. Ефективний облік дозволяє контролювати витрати, аналізувати їх і приймати обґрунтовані рішення для підвищення рентабельності. Застосування різних методів обліку, таких як позамовний чи нормативний, дає можливість адаптувати облік до специфіки діяльності, що покращує управління витратами. Впровадження системи внутрішнього контролю підвищує точність фінансових даних та знижує ризики, дозволяючи своєчасно виявляти відхилення. Отже, правильно організований облік витрат і фінансових результатів є основою для ефективного управління підприємством і його фінансовими ресурсами.

3) Формування фінансових результатів підприємства базується на аналізі доходів і витрат, що дозволяє оцінити ефективність основної діяльності. Доходи підприємства, включаючи операційні, фінансові та інші доходи, визначають його прибутковість, тоді як операційні та фінансові витрати впливають на чистий фінансовий результат. Аналіз витрат і доходів є важливим для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності, покращення прибутковості та зниження фінансових ризиків.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методика аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів

Методика аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів на підприємстві "Рофл" передбачає кілька етапів, починаючи з підготовки, збору та перевірки даних, що є основою для подальшого аналізу. Перший етап — це підготовчий етап. Він починається зі збору всіх необхідних фінансових документів та інформації. Цей процес важливий для забезпечення повноти й достовірності даних, які будуть використані для подальшого аналізу та аудиту.

Основними документами, що використовуються в аналізі фінансових результатів малого товариства "Рофл", є:

1) Баланс (Звіт про фінансовий стан) – форма №1, яка містить інформацію про активи, зобов'язання і власний капітал підприємства.

2) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) – форма №2, яка відображає доходи, витрати та чистий прибуток за певний період.

3) Звіти про рух грошових коштів (за наявності) – для аналізу грошових потоків і визначення, наскільки ефективно підприємство керує своїми ресурсами [62].

На підприємстві "Рофл" спрощена фінансова звітність включає скорочений набір показників через обмежені масштаби діяльності, однак, це не зменшує важливості аналізу ключових показників, таких як прибуток, активи та зобов'язання.

Після збору документів фінансова служба товариства "Рофл" проводить перевірку правильності та точності показників, що відображені у фінансовій звітності. Основні завдання на цьому етапі:

1) Перевірка відповідності між звітними документами. Наприклад, баланс на кінець року має відповідати даним у звіті про фінансові результати.

2) Верифікація облікових даних. Зіставлення первинних документів (накладних, платіжних відомостей тощо) з підсумковими фінансовими показниками.

3) Оцінка відповідності стандартам обліку. Це передбачає перевірку, чи відповідає фінансова звітність встановленим стандартам бухгалтерського обліку та податкового законодавства.

Виявлення потенційних ризиків проводиться попередня оцінка можливих ризиків. Для товариства "Рофл" важливими є такі ризики:

1) Неправильне відображення витрат. Часто це може бути пов'язано з недообліком деяких витрат (наприклад, на маркетинг або адміністративні витрати), що призводить до неправильного визначення чистого прибутку.

2) Ризик неправильного розподілу доходів і витрат за періодами. Важливо забезпечити, щоб усі витрати і доходи були враховані у правильних періодах для уникнення викривлення фінансових результатів.

3) Податкові ризики. Перевірка правильності нарахування податкових зобов'язань, особливо щодо податку на прибуток і ПДВ.

4) Після завершення підготовчого етапу на підприємстві "Рофл" проводиться горизонтальний і вертикальний аналіз. Він дозволяє детальніше оцінити динаміку зміни фінансових показників за кілька періодів і структуру витрат і доходів у рамках одного звітного року.

Горизонтальний аналіз допомагає побачити тенденції у зміні ключових показників: доходів, витрат і прибутку, порівнюючи їх із показниками попередніх періодів. Вертикальний аналіз, у свою чергу, оцінює частки основних статей у структурі витрат і доходів підприємства.

Цей аналіз є важливим інструментом для розуміння ключових змін у фінансовій діяльності товариства "Рофл", що дозволить зробити висновки про ефективність його роботи у динаміці, а також дасть змогу керівництву визначити напрямки для оптимізації витрат та підвищення рентабельності.

Проведемо аналіз щоб побачити динаміку змін доходів, чистого прибутку, та активів підприємства у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Рофл» за 2021-
2023 рр., (тис. грн.)

Назва показників	Значення показника			Відхилення до попереднього року			
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	у 2022 р.		у 2023 р.	
				абсолютне, (+/-)	відносне (%)	абсолютне, (+/-)	відносне (%)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3843,90	3758,80	3810,60	-85,10	-2,21	+51,80	+1,38
Разом доходи	3843,90	3758,80	3810,60	-85,10	-2,21	+51,80	+1,38
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1562,50	1591,10	1579,89	+28,60	+1,83	-11,21	-0,70
Інші операційні витрати	2171,00	2059,80	2109,78	-111,20	-5,12	+49,98	+2,43
Разом витрати	3733,5	3650,9	3689,67	-82,60	-2,21	+3,77	+1,06
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	110,40	107,90	105,50	-2,50	-2,27	-2,40	-2,22
Витрати (дохід) з податку на прибуток	19,90	19,40	18,70	-0,50	-2,51	-0,70	-3,61
Чистий фінансовий результат: прибуток	90,50	88,50	87,50	-2,00	-2,21	-1,00	-1,13

Джерело: розроблено автором за даними ТОВ «Рофл»

Проаналізувавши таблицю, можна зробити такі висновки. Чистий дохід від реалізації продукції зазнав незначного зниження у 2022 році на 2,21%, але у 2023 році показав зростання на 1,38%, що свідчить про певну стабільність підприємства "Рофл". Собівартість реалізованої продукції зросла у 2022 році на 1,83%, а у 2023 році незначно знизилася на 0,70%. Це вказує на стабільний контроль витрат підприємства. Інші операційні витрати зменшилися на 5,12% у 2022 році, проте знову збільшилися у 2023 році на 2,43%, що може свідчити про коливання в управлінні непрямими витратами. Чистий фінансовий результат демонструє поступове зменшення за аналізований період, що потребує уваги для

збереження рентабельності та ефективного управління витратами. Далі проведемо оцінку витрат операційної діяльності за елементами, зазначено у таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка витрат операційної діяльності за елементами ТОВ «Рофл» за 2021-2023 рр., (тис. грн.)

Назва показників	Значення показника			Відхилення до попереднього року			
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2022 рік		2023 рік	
				абсолютне, (+/-)	відносне (%)	абсолютне, (+/-)	відносне (%)
Матеріальні затрати	50,58	53,60	51,49	+3,02	+5,97	-2,11	-3,93
Витрати на оплату праці	1389,75	1465,39	1378,21	+75,64	+5,44	-87,18	-5,95
Інші операційні витрати	1478,32	1475,34	1390,51	-2,98	-0,20	-84,83	-5,75
Разом	2918,65	2994,33	2820,21	+75,68	+11,21	-174,12	-15,63

Джерело: розроблено автором за даними ТОВ «Рофл»

Матеріальні витрати зросли у 2022 році на 5,97%, але у 2023 році зменшилися на 3,93%, що може свідчити про стабілізацію витрат на сировину. Витрати на оплату праці показали зростання на 5,44% у 2022 році, однак у 2023 році зазнали значного зниження на 5,95%, що може бути пов'язано зі скороченням персоналу або зменшенням витрат на заробітні плати. Інші операційні витрати незначно зменшилися у 2022 році (-0,20%), а у 2023 році знизилися ще на 5,75%, що може бути результатом оптимізації непрямих витрат.

Загалом витрати операційної діяльності зазнали зростання у 2022 році на 11,21%, але у 2023 році знизилися на 15,63%, що свідчить про заходи зі зниження витрат і контроль витратної частини підприємства.

Аудит є важливим інструментом для забезпечення достовірності фінансової звітності підприємства та його відповідності стандартам бухгалтерського обліку і податковому законодавству. Основна мета аудиту – це виявлення можливих

неточностей і помилок у фінансових показниках, а також надання незалежної оцінки ефективності управління фінансами [63].

Аудит на підприємстві "Рофл" є елементом фінансового контролю, який дозволяє оцінити достовірність фінансової звітності, правильність ведення бухгалтерського обліку та відповідність діяльності підприємства чинним стандартам бухгалтерського обліку і податковому законодавству. Аудит проводиться поетапно, з метою перевірки коректності відображення доходів і витрат, а також виявлення можливих помилок та ризиків у фінансовій діяльності підприємства.

Основна мета аудиту на підприємстві "Рофл" полягає в, перевірці достовірності фінансової звітності та правильності її складання. Оцінці відповідності обліковій політиці підприємства. Виявленні можливих ризиків, пов'язаних з витратами, доходами та податковими зобов'язаннями. Наданні рекомендацій для покращення фінансового контролю та управління витратами.

Основні процедури аудиту на цьому етапі включають:

1) Повторне виконання розрахунків. Аудитор перевіряє правильність розрахунків фінансових показників, таких як доходи, витрати, податки, амортизація, зобов'язання та інші показники, що відображені у фінансовій звітності. Це дозволяє виявити можливі помилки у розрахунках або невідповідність даних обліку.

2) Порівняння залишків і оборотів за рахунками. Аудитор порівнює обсяги доходів і витрат за обліковими рахунками в різних періодах для оцінки динаміки та визначення суттєвих відхилень. Це допомагає виявити неприродні зміни або нетипові операції, які можуть сигналізувати про помилки в обліку.

3) Аналіз податкових нарахувань. Аудитор перевіряє правильність нарахування податків, таких як податок на прибуток, ПДВ, єдиний соціальний внесок. Це включає оцінку відповідності податковим розрахункам даних у фінансовій звітності, правильності застосування податкових ставок та своєчасності сплати податків.

4) Верифікація відповідності витрат обліковій політиці. Аудитор аналізує, чи відповідає класифікація витрат внутрішній обліковій політиці підприємства та чи правильно віднесено витрати до відповідних періодів. Це важливо для уникнення помилок, пов'язаних із неправильною класифікацією або віднесенням витрат на інші періоди.

5) Тестування процедур внутрішнього контролю. Аудитор оцінює ефективність внутрішніх систем контролю підприємства. Це включає перевірку механізмів, що використовуються для управління витратами, контролю за доходами та моніторингу фінансових ризиків, зазначено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Основні аудиторські процедури на підприємстві "Рофл"

Процедура	Опис процедури	Мета перевірки	Очікувані результати
Повторне виконання розрахунків	Перевірка правильності розрахунків доходів, витрат, податків	Виявлення помилок у розрахунках	Виявлення розбіжностей у фінансових даних
Порівняння залишків за рахунками	Порівняння даних за обліковими рахунками в різних періодах	Оцінка динаміки доходів і витрат	Виявлення суттєвих відхилень
Аналіз податкових нарахувань	Оцінка правильності нарахування податків	Забезпечення відповідності податковим зобов'язанням	Виявлення недоліків у податкових розрахунках
Верифікація відповідності витрат	Аналіз правильності класифікації витрат	Виявлення помилок у класифікації та віднесенні витрат	Забезпечення правильності віднесення витрат
Тестування процедур внутрішнього контролю	Оцінка ефективності систем внутрішнього контролю	Визначення рівня внутрішнього фінансового контролю	Підвищення ефективності внутрішнього контролю

Джерело: розроблено автором

Заключний етап аудиту включає аналіз результатів проведених перевірок і складання аудиторського звіту. На цьому етапі аудитор оцінює всі зібрані дані, порівнює результати процедур і формує висновки щодо фінансової звітності

підприємства. Аудитор здійснює огляд усіх виконаних процедур і даних, зібраних під час аудиту. На основі результатів перевірок аудитор визначає, чи відповідають показники фінансової звітності реальним даним, чи є помилки або відхилення від стандартів бухгалтерського обліку.

Формування аудиторського звіту. Аудиторський звіт – це основний документ, у якому зазначаються всі результати аудиту, виявлені помилки та відхилення, а також пропозиції щодо їх виправлення. У звіті можуть також міститися рекомендації для керівництва підприємства щодо покращення фінансового контролю та підвищення ефективності управління витратами і доходами [64]. Аудитор може рекомендувати керівництву підприємства переглянути облікову політику, оптимізувати процеси управління витратами, посилити контроль за податковими нарахуваннями або впровадити нові процедури внутрішнього контролю. Аудитор обговорює результати перевірки з керівництвом підприємства "Рофл" (табл. 3.4). Це дозволяє пояснити виявлені проблеми та надати рекомендації щодо їх усунення. Результати аудиту можуть бути використані для впровадження нових систем фінансового контролю або для виправлення помилок у звітності.

Таблиця 3.4

Підсумковий звіт та рекомендації за результатами аудиту

Виявлені проблеми	Опис проблеми	Наслідки для підприємства	Рекомендації аудиторів
Помилки в нарахуванні податку на прибуток	Відхилення в розрахунку податку на прибуток	Можливі штрафні санкції	Перевірити правильність нарахування податку
Неправильне віднесення витрат	Витрати віднесені до неправильного періоду	Викривлення фінансових результатів	Переглянути процедури розподілу витрат
Недостатній контроль за витратами	Недостатній внутрішній контроль за витратами	Підвищення операційних витрат	Впровадити систему моніторингу витрат
Неправильна класифікація активів	Помилки у класифікації основних засобів	Неточності в балансі	Перевірити класифікацію активів

Джерело: розроблено автором

Таблиця фіксує основні проблеми, виявлені під час аудиту, описує їхні наслідки для підприємства і містить рекомендації аудиторів. Це допомагає систематизувати результати аудиту і забезпечити впровадження коригувальних заходів.

3.2. Використання факторного аналізу в системі оцінок витрат та фінансових результатів підприємства

Факторний аналіз дозволяє детально оцінити вплив різних економічних, операційних та фінансових факторів на основні показники діяльності підприємства. На підприємстві "Рофл" такий аналіз можна застосувати для оцінки змін у структурі доходів, витрат, прибутку, а також для прогнозування майбутніх показників на основі виявлених тенденцій.

Основні завдання факторного аналізу є виявлення ключових факторів, що впливають на витрати та прибуток. Це можуть бути зміни в обсягах реалізації, собівартості продукції, зміні структури витрат (операційних, адміністративних, інвестиційних), коливання цін на матеріали та послуги, а також вплив зовнішніх факторів, таких як податкові зміни або коливання ринкових цін. Кількісна оцінка впливу кожного фактора на кінцевий фінансовий результат. Це дозволяє керівництву підприємства "Рофл" зрозуміти, які фактори мають найбільший вплив на прибутковість, а також де можна знайти можливості для оптимізації витрат. Прогнозування майбутніх показників. Використовуючи факторний аналіз, підприємство може оцінити, як зміна певних факторів у майбутньому (наприклад, зростання цін на сировину або зміна обсягу реалізації) вплине на прибуток та загальний фінансовий результат [65].

Основні методи факторного аналізу це, детермінований факторний аналіз - цей метод застосовується для оцінки впливу кожного окремого фактору на зміну фінансових показників. Наприклад, для аналізу прибутковості можна оцінити, як зміна обсягу реалізації або собівартості продукції вплинула на зміну чистого прибутку. Індексаційний метод - використовується для аналізу змін у витратах та

доходах підприємства під впливом факторів, що можуть бути виражені у вигляді індексів (наприклад, зміна цін, інфляція тощо). Цей метод дозволяє визначити, на скільки зміни у зовнішньому середовищі впливають на показники підприємства. Метод ланцюгових підстановок - використовується для покрокової оцінки впливу кількох взаємопов'язаних факторів на зміну фінансових показників. За допомогою цього методу можна послідовно оцінити, як зміни в різних показниках (наприклад, кількість проданої продукції, ціна за одиницю, собівартість) впливають на чистий дохід і прибуток.

Таблиця 3.5 показує вплив різних факторів на зміни в прибутку підприємства. Це дозволяє керівництву зрозуміти, які показники найбільше впливають на зменшення або збільшення фінансового результату, і які з них потребують додаткової уваги для оптимізації.

Таблиця 3.5

Факторний аналіз прибутку ТОВ "Рофл" за 2021-2023 рр.

Фактори, що впливають на прибуток	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення (%)
Обсяг реалізації (тис. грн)	3843,90	3758,80	3810,60	-85,10	-2,21%
Собівартість реалізованої продукції	1562,50	1591,10	1579,89	+28,60	+1,83%
Адміністративні витрати	90,50	88,50	87,50	-2,00	-2,21%
Інші операційні витрати	2171,00	2059,80	2109,78	-111,20	-5,12%
Фінансовий результат до оподаткування	110,40	107,90	105,50	-2,50	-2,27%

Джерело: розроблено автором

Ця таблиця 3.6 демонструє вплив змін у різних видах витрат на загальний фінансовий результат. Це допомагає оцінити, які витрати найбільше вплинули на зміну прибутку, і які можна оптимізувати для покращення фінансового результату.

Застосування факторного аналізу дозволяє підприємству "Рофл" детально оцінити, як зміни в різних факторах впливають на фінансовий результат. Це

допомагає керівництву приймати більш обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації витрат і підвищення ефективності діяльності підприємства.

Таблиця 3.6

Оцінка впливу зміни витрат на фінансовий результат ТОВ "Рофл"

Фактори, що впливають на витрати	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Вплив на прибуток (тис. грн)
Зміна матеріальних витрат	50,58	53,60	51,49	+2,11
Зміна витрат на оплату праці	1389,75	1465,39	1378,21	-87,18
Зміна інших операційних витрат	1478,32	1475,34	1390,51	-84,83
Зміна адміністративних витрат	90,50	88,50	87,50	-1,00
Разом вплив на фінансовий результат				-170,90

Джерело: розроблено автором

Основні рекомендації, зменшити витрати на оплату праці через оптимізацію робочого процесу або перегляд штатного розкладу. Знизити інші операційні витрати через впровадження заходів для зменшення непрямих витрат. Провести додатковий аналіз структури собівартості реалізованої продукції для пошуку можливостей оптимізації витрат на виробництво або закупівлю сировини.

Факторний аналіз, таким чином, є важливим інструментом для підприємства "Рофл" у плануванні його витрат і збільшенні прибутковості.

3.3. Удосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат та фінансових результатів від операційної діяльності підприємства

На основі розгляду організаційно-економічної характеристики підприємства "Рофл", особливостей обліку витрат та фінансових результатів, а також проведеного аналізу та аудиторських процедур, можна виділити низку напрямів удосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту. Ці заходи

сприятимуть покращенню фінансового контролю, підвищенню ефективності управління витратами та збільшенню прибутковості операційної діяльності.

Основною задачею підприємства "Рофл" є забезпечення стабільного прибутку, управління витратами та ефективність операційної діяльності. Проведений аналіз діяльності підприємства показав, що підприємство працює у складних ринкових умовах із певними коливаннями у доходах і витратах, що вимагає оптимізації внутрішніх процесів для забезпечення кращого контролю витрат. Рекомендуємо оптимізувати управління витратами, впровадження системи планування витрат із регулярним контролем витрат на різних рівнях управління. Необхідно впровадити чіткі критерії оцінки ефективності витрат для своєчасного коригування стратегії діяльності [68].

Методичні особливості обліку на підприємстві "Рофл" передбачають ведення спрощеної фінансової звітності через невеликі масштаби діяльності. Проте, недостатня деталізація в обліку витрат може призводити до неточностей у визначенні кінцевих фінансових результатів. Це ставить під загрозу правильність управлінських рішень, які залежать від якості фінансової інформації. Тому, рекомендуємо покращити облікову політику, впровадження детальнішої класифікації витрат, що дозволить краще відстежувати витрати на різні види діяльності. Це підвищить точність обліку та сприятиме більшій прозорості фінансових показників. Автоматизувати облікові процеси, для зменшення ризику помилок необхідно використовувати сучасні інформаційні системи, що дозволять швидко й точно відображати всі витрати та доходи [69].

Фінансові результати підприємства "Рофл" формуються на основі коректного обліку доходів і витрат, однак відсутність деталізованого аналізу витрат може викликати викривлення у визначенні прибутковості окремих видів діяльності. Недостатній рівень внутрішнього контролю за витратами призводить до неефективного використання ресурсів. Рекомендуємо підвищення ефективності управління прибутком, запровадження системи управління прибутковістю на основі аналізу рентабельності окремих видів продукції або

послуг. Це дозволить краще планувати фінансові результати та зменшити втрати від нерентабельних операцій [66].

Аудиторський процес на підприємстві "Рофл" включає аналіз динаміки витрат і доходів, перевірку податкових нарахувань та відповідність обліковій політиці. Виявлені відхилення в класифікації витрат та їх періодизації можуть негативно впливати на коректність фінансової звітності та викликати податкові ризики [23]. Необхідно впровадити систему внутрішнього аудиту для регулярної перевірки коректності обліку та відповідності податковим вимогам. Це дозволить вчасно виявляти помилки та виправляти їх, що мінімізує фінансові ризики. Проведення аналізу витрат за основними статтями допоможе підприємству краще розуміти, які елементи витрат потребують оптимізації або перерозподілу.

Факторний аналіз допоміг визначити основні чинники, що впливають на зміну витрат і доходів. Основним фактором є зміна обсягу реалізації та операційні витрати, які можуть суттєво вплинути на чистий прибуток підприємства. Прогнозування на основі факторного аналізу, для кращого управління витратами необхідно використовувати прогнозування на основі результатів факторного аналізу. Це допоможе передбачити, як зовнішні та внутрішні фактори впливатимуть на фінансові результати, і своєчасно реагувати на зміни. У таблиці 3.7 запропоновано удосконалення обліку, аналізу й витрат.

Таблиця 3.7

Рекомендації щодо удосконалення обліку, аналізу та аудиту витрат на підприємстві "Рофл"

Напрямок удосконалення	Опис	Очікувані результати
Оптимізація управління витратами	Систематичний контроль витрат і планування ресурсів	Зменшення операційних витрат, підвищення рентабельності
Автоматизація облікових процесів	Впровадження сучасних інформаційних систем для обліку	Зменшення помилок в обліку, підвищення точності звітності

Закінчення таблиці 3.7

Деталізація класифікації витрат	Розширена класифікація витрат і доходів	Поліпшення аналізу витрат, краще управління ресурсами
Підвищення ефективності внутрішнього контролю	Регулярні перевірки та аудит витрат і доходів	Вчасне виявлення та виправлення помилок, мінімізація ризиків
Прогнозування на основі факторного аналізу	Використання факторного аналізу для оцінки майбутніх змін	Підвищення точності планування, своєчасна реакція на зміни

Джерело: систематизовано автором на підставі [14, 68, 69]

Удосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту на підприємстві "Рофл" є необхідним для підвищення ефективності управління витратами і фінансовими результатами. Основні заходи, спрямовані на поліпшення облікової політики, оптимізацію процесів обліку, аналізу та внутрішнього контролю, дозволять підприємству ефективніше управляти своїми фінансовими ресурсами та підвищити прибутковість операційної діяльності [67]. Впровадження автоматизованих систем обліку та аналітичних інструментів, таких як факторний аналіз, забезпечить точнішу оцінку фінансових показників і допоможе керівництву приймати більш обґрунтовані рішення.

Висновки до розділу 3

1) Методика аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів на підприємстві "Рофл" показала важливість структурованого підходу. Підготовчий етап забезпечує збір і перевірку фінансових даних, що слугують основою для подальшого аналізу. Горизонтальний і вертикальний аналізи дозволяють оцінити динаміку змін доходів, витрат та прибутку, а факторний аналіз допомагає виявити вплив окремих чинників на фінансові результати. Аудит забезпечує виявлення помилок у звітності та зменшення фінансових ризиків. Рекомендації, засновані на результатах аудиту, спрямовані на покращення управління витратами та підвищення ефективності фінансового контролю, що забезпечить стабільність і рентабельність підприємства.

2) Факторний аналіз на підприємстві "Рофл" дозволяє детально оцінити вплив різних факторів на фінансові показники, такі як витрати та прибуток. Це забезпечує керівництво важливою інформацією для ухвалення обґрунтованих рішень щодо оптимізації витрат та підвищення ефективності діяльності. Аналіз показав, що найбільший вплив на прибуток мають обсяг реалізації, матеріальні та операційні витрати, що потребують додаткового контролю. Застосування факторного аналізу допоможе підприємству покращити управління витратами та підвищити прибутковість.

3) Удосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів на підприємстві "Рофл" є ключовим фактором для підвищення ефективності управління операційною діяльністю. Запропоновані заходи спрямовані на оптимізацію управління витратами, впровадження систем планування та контролю витрат, деталізацію класифікації витрат і доходів, що дозволяє краще розуміти структуру витрат і ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Важливими напрямками вдосконалення є автоматизація облікових процесів за допомогою сучасних інформаційних систем, які сприятимуть зменшенню помилок та підвищенню точності фінансової звітності. Впровадження системи внутрішнього аудиту дозволить забезпечити своєчасний контроль за відповідністю облікової політики та податкових вимог, а також мінімізувати фінансові ризики.

Застосування факторного аналізу і прогнозування сприятиме точнішому оцінюванню впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на витрати і доходи підприємства, що дозволить своєчасно реагувати на зміни ринкових умов. Усі заходи спрямовані на зміцнення фінансової стійкості, підвищення рентабельності та забезпечення довгострокового розвитку підприємства. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме вдосконаленню системи управління фінансовими ресурсами та підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі представлено теоретичні узагальнення та запропоновано підходи до вдосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів. Робота враховує сучасні вимоги національного законодавства, міжнародні стандарти та передовий досвід. Проведене дослідження дозволило сформулювати ключові теоретичні, методичні та практичні висновки, які підтверджують досягнення поставленої мети та виконання визначених завдань, що представлено нижче.

1) Дослідження сутності витрат і фінансових результатів, а також аналіз актуальних проблем бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління підприємством дозволили визначити, що ефективне управління цими показниками є ключовим фактором успіху та конкурентоспроможності підприємства. Витрати є багатогранним економічним явищем, яке залежить від специфіки діяльності підприємства, внутрішніх процесів та зовнішнього середовища. Їх розгляд як інструменту управління відкриває можливості для оптимізації використання ресурсів та забезпечення довгострокової рентабельності.

Фінансові результати, у свою чергу, є інтегральним показником, який відображає економічну ефективність діяльності підприємства. Їхня точна оцінка дозволяє не лише вимірювати досягнуті результати, але й прогнозувати майбутню ефективність господарської діяльності. Огляд наукових підходів до визначення витрат і фінансових результатів показав, що різні концепції мають свої переваги та обмеження, але кожна з них робить внесок у розуміння природи цих показників. Таблиці 1.1 і 1.2 систематизують погляди науковців, надаючи можливість комплексно оцінити їхні ідеї для практичного застосування в системі управління підприємством. Проведений аналіз дозволив визначити такі ключові аспекти: витрати слід розглядати не тільки як результат використання ресурсів, але і як стратегічний інструмент для досягнення фінансової стабільності підприємства. Фінансові результати забезпечують інтегроване уявлення про

ефективність управлінських рішень, дозволяючи підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку витрат і фінансових результатів включають необхідність адаптації до частих змін у законодавстві, інтеграцію управлінського і фінансового обліку, а також впровадження сучасних інформаційних технологій для аналізу і прогнозування.

Отже, ефективне управління витратами та фінансовими результатами є основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Для досягнення цієї мети підприємствам необхідно вдосконалювати системи обліку та аналізу, використовуючи інтегровані підходи та сучасні інформаційні технології. Розглянуті у розділі підходи та методи формують базу для подальших досліджень у сфері оптимізації витрат та забезпечення стійкості фінансових результатів.

2) Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичного забезпечення витрат і фінансових результатів є важливим інструментом для формування прозорої та ефективної системи управління підприємством. Воно включає комплекс законодавчих актів, стандартів бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а також методичних рекомендацій.

Національні стандарти бухгалтерського обліку (П(С)БО), такі як П(С)БО 16 "Витрати" та П(С)БО 15 "Дохід", забезпечують методологічну базу для обліку витрат і доходів. МСФЗ підвищують прозорість і порівнянність фінансових звітів на міжнародному рівні, що особливо важливо для підприємств, орієнтованих на глобальні ринки. Податковий облік, регламентований Податковим кодексом України, суттєво впливає на фінансові результати підприємств, створюючи необхідність узгодження між фінансовим та податковим обліком.

Таким чином, нормативно-правове регулювання формує основу для точного і прозорого обліку витрат та фінансових результатів, сприяючи ефективному управлінню підприємством, відповідності законодавству та інтеграції в міжнародне економічне середовище.

3) Аналіз інструментарію планування та прогнозування фінансових результатів свідчить про важливість цих процесів для забезпечення ефективного управління підприємством. Планування дозволяє оптимізувати витрати,

формувати стратегії досягнення цілей, а прогнозування допомагає оцінювати ризики та адаптувати діяльність підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Дослідження різних методів, таких як бюджетування, кошторисування, фінансове моделювання, а також трендовий, сценарний та кореляційно-регресійний аналіз, показало, що кожен з них має свої переваги і недоліки. Використання сучасних цифрових технологій, включаючи ERP-системи, програмне забезпечення для фінансового моделювання та аналітичні платформи, значно підвищує ефективність планування та прогнозування.

Порівняльний аналіз методів за поглядами різних авторів продемонстрував, що для досягнення оптимальних результатів підприємствам слід комбінувати кілька підходів, зокрема економіко-математичне моделювання, сценарний аналіз та аналіз ключових показників ефективності (KPI). Це дозволяє забезпечити точність прогнозів, оперативність управлінських рішень і стабільність фінансових показників у довгостроковій перспективі. Загалом, комплексне використання різних методів та сучасних інструментів прогнозування фінансових результатів сприяє підвищенню прибутковості, фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

4) Проведений аналіз діяльності ТОВ «Рофл» свідчить про те, що компанія є багатопрофільним підприємством, яке діє на українському ринку більше десяти років. Аналіз ліквідності показав, що підприємство загалом здатне виконувати свої короткострокові зобов'язання, хоча деякі показники, зокрема коефіцієнт абсолютної ліквідності, потребують контролю. Зниження цього показника у 2023 році може свідчити про ризик платоспроможності в майбутньому. Показники рентабельності демонструють складну ситуацію: протягом останніх двох років ТОВ «Рофл» працювало зі збитками. Проте у 2023 році спостерігалось покращення деяких показників, зокрема рентабельності активів і продажів. Це свідчить про те, що підприємство має потенціал до відновлення прибутковості, але для цього необхідно продовжити роботу над зниженням витрат та ефективністю використання активів. Фінансова стійкість підприємства залишається на низькому рівні, про що свідчать негативні показники коефіцієнтів

автономії та забезпеченості оборотними коштами. Високий рівень залежності від позикового капіталу підкреслює необхідність зменшення зовнішнього фінансування та посилення позицій за рахунок власних коштів. Загалом, ТОВ «Рофл» має міцну основу для подальшого розвитку, але потребує покращення в управлінні фінансовою стійкістю та рентабельністю. Важливим завданням є робота над зниженням витрат, ефективним використанням активів та збільшенням частки власного капіталу для досягнення стабільного фінансового становища в довгостроковій перспективі.

5) Організація обліку витрат і фінансових результатів є інструментом управління фінансами підприємства. Ефективний облік дозволяє контролювати витрати, аналізувати їх і приймати обґрунтовані рішення для підвищення рентабельності. Застосування різних методів обліку, таких як позамовний чи нормативний, дає можливість адаптувати облік до специфіки діяльності, що покращує управління витратами. Впровадження системи внутрішнього контролю підвищує точність фінансових даних та знижує ризики, дозволяючи своєчасно виявляти відхилення. Отже, правильно організований облік витрат і фінансових результатів є основою для ефективного управління підприємством і його фінансовими ресурсами.

б) Формування фінансових результатів підприємства базується на аналізі доходів і витрат, що дозволяє оцінити ефективність основної діяльності. Доходи підприємства, включаючи операційні, фінансові та інші доходи, визначають його прибутковість, тоді як операційні та фінансові витрати впливають на чистий фінансовий результат. Аналіз витрат і доходів є важливим для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності, покращення прибутковості та зниження фінансових ризиків.

7) Методика аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів на підприємстві "Рофл" показала важливість структурованого підходу. Підготовчий етап забезпечує збір і перевірку фінансових даних, що слугують основою для подальшого аналізу. Горизонтальний і вертикальний аналізи дозволяють оцінити динаміку змін доходів, витрат та прибутку, а факторний аналіз допомагає виявити

вплив окремих чинників на фінансові результати. Аудит забезпечує виявлення помилок у звітності та зменшення фінансових ризиків. Рекомендації, засновані на результатах аудиту, спрямовані на покращення управління витратами та підвищення ефективності фінансового контролю, що забезпечить стабільність і рентабельність підприємства.

8) Факторний аналіз на підприємстві "Рофл" дозволяє детально оцінити вплив різних факторів на фінансові показники, такі як витрати та прибуток. Це забезпечує керівництво важливою інформацією для ухвалення обґрунтованих рішень щодо оптимізації витрат та підвищення ефективності діяльності. Аналіз показав, що найбільший вплив на прибуток мають обсяг реалізації, матеріальні та операційні витрати, що потребують додаткового контролю. Застосування факторного аналізу допоможе підприємству покращити управління витратами та підвищити прибутковість.

9) Удосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат і фінансових результатів на підприємстві "Рофл" є ключовим фактором для підвищення ефективності управління операційною діяльністю. Запропоновані заходи спрямовані на оптимізацію управління витратами, впровадження систем планування та контролю витрат, деталізацію класифікації витрат і доходів, що дозволяє краще розуміти структуру витрат і ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Важливими напрямками вдосконалення є автоматизація облікових процесів за допомогою сучасних інформаційних систем, які сприятимуть зменшенню помилок та підвищенню точності фінансової звітності. Впровадження системи внутрішнього аудиту дозволить забезпечити своєчасний контроль за відповідністю облікової політики та податкових вимог, а також мінімізувати фінансові ризики.

Застосування факторного аналізу і прогнозування сприятиме точнішому оцінюванню впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на витрати і доходи підприємства, що дозволить своєчасно реагувати на зміни ринкових умов. Усі заходи спрямовані на зміцнення фінансової стійкості, підвищення рентабельності

та забезпечення довгострокового розвитку підприємства. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме вдосконаленню системи управління фінансовими ресурсами та підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пушкар М.С. Бухгалтерський облік і контроль у системі управління підприємством. Київ: Центр учбової літератури, 2021. С. 512.
2. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. Переклад. Київ: Академія, 2020. С. 45-78.
3. Менгер К. Основи економіки. Львів: Літопис, 2019. С. 120-148.
4. Вальрас Л. Елементи чистої економіки. Київ: Ніка-Центр, 2020. С. 90-112.
5. Каплан Р., Нортон Д. Збалансована система показників. Харків: Фоліо, 2021. С. 65-102.
6. Кейнс Дж.М. Загальна теорія зайнятості, відсотка та грошей. Київ: Основи, 2021. С. 150-190.
7. Шилдс Г., Ентоні Р. Управлінський облік. Київ: Центр учбової літератури, 2020. С. 20-110.
8. Коммонс Дж.Р. Інституційна економіка. Київ: Академвидав, 2018. С. 55-95.
9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 р. № 73: станом на 03 лют. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 15.09.2024).
10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 №87. : станом на 16 квіт. 2024 р.
11. Хорнгрен Ч. Т., Датар С. М., Раджан М. Облік витрат: Управлінський акцент. *Pearson*, 2020. С. 120–135.
12. Ентоні Р. Н., Говіндараджан В., Гартманн Ф. Г. Х., Краус К., Нілссон Г. Системи управлінського контролю. McGraw-Hill Education, 2014. С. 85–102.
13. Друпі К. Управлінський і облік витрат. Cengage Learning, 2018. С. 210–225.

14. Бріньольфссон Е., МакАфі А. Машина, платформа, натопв: Як використовувати наш цифровий майбутній світ. W. W. Norton & Company, 2017. С. 45–62.
15. Зіммерман Дж. Л. Облік для прийняття рішень та контролю. McGraw-Hill Education, 2017. С. 150–165.
16. Хіггінс Р. С. Аналіз для фінансового управління. McGraw-Hill Education, 2018. С. 90–110.
17. PWC і публікації МСФЗ. Стандарти МСФЗ та практичне застосування: новітні стандарти фінансової звітності та їх застосування для аналізу фінансових результатів. 2021. – С. 35–50.
18. Гаррісон Р. Г., Норін Е. В., Брюер П. С. Управлінський облік. McGraw-Hill Education, 2021. – С. 175–190.
19. Гетьман О. О., Кривов'язюк І. В. Фінансовий менеджмент: теорія і практика. Київ: Центр учбової літератури, 2021. – С. 80–95.
20. Бутинець Ф. Ф., Ткаченко Н. М. Управлінський облік: теорія і практика. Житомир: ЖДУ, 2021. – С. 120–140.
21. Павловська О. В. Цифрові технології в управлінні підприємством. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2023. – С. 50–65.
22. Лаптев В. В. Стратегічний облік і аналіз витрат. Дніпро: ДНУ, 2022. – С. 100–115.
23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства. Наказ М-ва фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 : станом на 18 жов. 2022 р. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/normativka/uchet/minfin635.html>. (дата звернення: 15.09.2024).
24. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку витрат. Наказ М-ва фінансів України від 14.01.2020 № 73 : станом на 29 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0330-13>. (дата звернення: 17.09.2024)

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ М-ва фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-9> (дата звернення: 17.09.2024)

26. Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) IAS 1 "Подання фінансової звітності" від 01.01.2012 р. : станом на 12 берез. 2013 р. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfo>. (дата звернення: 17.09.2024)

27. Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) IAS 2 "Запаси". від 17.04.2012 р. : станом на 12 берез. 2013 р. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfo>. (дата звернення: 17.09.2024)

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" : Наказ М-ва фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 : станом на 17 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 17.09.2024)

29. Гладка Т. В. Особливості обліку адміністративних витрат за сучасними стандартами. *Вісник економічної науки України*, 2020. – С. 45–52.

30. Василенко В. О. Особливості застосування методичних рекомендацій в обліку фінансових результатів. *Журнал бухгалтерського обліку*, 2022. – С. 30–40.

31. Кужелєв М. О. Особливості взаємозв'язку податкового та фінансового обліку доходів і витрат. *Збірник наукових праць "Економіка і управління підприємством"*, 2023. – С. 75–85.

32. Мертенс Р. Фінансовий менеджмент: стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами підприємства. – Харків: Видавництво ХНЕУ, 2021. 370 с.

33. Грабова Н. М. Фінансове планування: основи та інструменти. Навчальний посібник. – Львів: Український центр економічної освіти, 2020. 315 с.

34. Кіриченко О. А. Сучасні методи фінансового планування в управлінні підприємством. *Економіка та управління підприємством*, 2023. № 3. С. 45-52.

35. Бланк І. А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Ніка-Центр, 2022. 528 с.

36. Шеремет А. Д., Сайфулін Р. С. Методологія фінансового прогнозування. – М.: Економіка, 2021. 345 с.
37. Бутинець Ф. Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія і практика. – Житомир: Рута, 2020. 412 с.
38. Глущенко І. В. ERP-системи в сучасному бізнесі: переваги та недоліки впровадження. Вісник економіки та управління, 2023. №2. С. 112-118.
39. Кузьменко О. В. Big Data у фінансовому аналізі: нові можливості для прогнозування. Економіка і прогнозування, 2022. №4. С. 75-81.
40. Савченко Т. М. Програмні засоби для фінансового моделювання: огляд та аналіз. Журнал сучасних інформаційних технологій, 2021. №3. С. 45-50.
41. Бланк І. О. Управління фінансовою діяльністю підприємства: Підручник. – К.: Ніка-Центр, 2021. 512 с.
42. Чумаченко М. Г. Стратегічне бюджетування в управлінні фінансами підприємства // Економіка і фінанси. 2022. №3. С. 45–50.
43. Ковальов В. В. Фінансовий менеджмент: теорія і практика. М.: Фінанси і статистика, 2021. 688 с.
44. Лаптев В. В. Аналіз ключових показників ефективності в управлінні підприємствами. Бізнес-аналітика. 2023. №4. С. 25–30.
45. Кузьменко О. В. Фінансове прогнозування: сучасні методи та підходи Фінансовий менеджмент. 2022. №2. С. 67–73.
46. Товариство з обмеженою відповідальністю "Рофл". URL: <https://goo.su/3BUOrw6> (дата звернення: 01.10.2024).
47. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996. / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.10.2024).
48. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 01.10.2024).
49. Лисенко А. М. Система нормативно-правового регулювання обліку та аудиту загальновиробничих витрат підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2015. № 27. С. 234–245.

50. Кучеренко К. В. Фінансова стійкість як чинник та індикатор економічної безпеки промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2019. № 7(2). С. 44-46

51. Фірман Н. Я. Економічна сутність фінансового результату підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2019. - № 5. - С. 162-168.

52. Грицай О. М., Паньків М. А., Кут Д.А., Войтан Г.І. Аналіз операційних витрат підприємства та шляхи удосконалення їх обліку. 2021. Том 8, Номер 1, С. 43 - 58.

53. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2002. С. 656.

54. Родіна О. В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії «витрати». Економіка і суспільство. Випуск № 9. 2017. С. 1181-1185.

55. . Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнар. зб. наук. праць. Сер. «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз». – 2012. – № 1 (22). – С. 11–18.

56. Прохар Н. В., Ночовна Ю. О. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с.

57. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 : станом на 03 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 21.09.2024).

58. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 05.10.2024).

59. Олініченко К. С. Економічні аспекти еволюції поглядів на управління витратами. Вісник МСУ. 2017. №1. С. 31–35. 6. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. С. 534.

60. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 9 (22). С. 11–18.

61. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 01 жов. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 02.10.2024).

62. Мороз Ю. Ю. Облік фінансових результатів діяльності підприємства. Вісник ЖДТУ. 2013. № 2 (64). С. 135-141.

63. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 2018, № 9 : станом на 20 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>. (дата звернення: 06.10.2024).

64. Подмешальська Ю. В., Понякіна К. Ю. Облік та аудит виробничих витрат на підприємстві. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 23. С. 64–70.

65. Білий М. М. Фінансові результати підприємства: факторний аналіз в умовах економічної кризи. Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – 2014. Вип. 10. С. 234-241.

66. Пляка Г. О. Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. URL: <https://cutt.ly/PTjpxTT> (дата звернення: 07.10.2024).

67. Мицак О. Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. Галицький економічний вісник. Тернопіль : ТНТУ, 2019. - Том 56. №1. - С. 115–122.

68. Шубіна С.В., Налецька А.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. *Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку*: зб. тез доп. III міжнар. наук.-практ. конф., Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 360-361 с.

69. Шубіна С.В., Налецька А.О. Проблемні аспекти управління витратами та фінансовими результатами від операційної діяльності підприємства. *Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції*: зб. тез доп. XIII міжнар. наук.-практ. конф., Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 12-14 с.

ДОДАКТИ

Додаток А

Баланс ТОВ «Рофл» за 2022-2023 роки

		Дата (рік, місяць, число)		КОДИ		
Підприємство	ТОВ «Рофл»	за	ЄДРПОУ	12	12	23
Територія		за	КОАТУУ	38433197		
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВ	за	КОПФГ			
Вид економічної діяльності	Виробництво	за	КВЕД			
Середня кількість працівників	25					
Адреса, телефон	Україна, 49005, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, ПРОВУЛОК БІОЛОГІЧНИЙ, будинок 23 +3806660308485					
Одиниця виміру:	тис. грн. без десяткового знака					
Складено (зробити позначку "v" в відповідній клітинці):						
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку						
за міжнародними стандартами фінансової звітності						
Баланс (Звіт про фінансовий стан)		Форма № 1	Код за ДКУД	1801001		
на 31.12.2023 р.						

<u>Актив</u>	<u>Код рядка</u>	<u>На початок звітного періоду</u>	<u>На кінець звітного періоду</u>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	397.60	420.20
Поточні біологічні активи	1110		
Готова продукція	1103	344.40	312.50
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1273.10	1440.9.
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	497.70	390.10
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	2168.40	2251.2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	2168.40	2251.2

Продовження додатка А

<u>Пасив</u>	<u>Код рядка</u>	<u>На початок звітної періоду</u>	<u>На кінець звітної періоду</u>
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	10.00	11.00
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	338.00	340.00
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	348.00	351.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
	1500		
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
	1600		
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1820.40	1900.20
розрахунками з <u>бюджетом</u>	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками і страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	1820.40	1900.20
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	2168.40	2251.2

Керівник Ляшенко В.М.

Головний бухгалтер Ляшенко В.М.

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики

Продовження додатка А

		Дата (рік, місяць, число)		КОДИ		
Підприємство <u>ТОВ «Рофл»</u>		за <u>ЄДРПОУ</u>		12	12	22
Територія _____		за <u>КОАТУУ</u>		38433197		
Організаційно-правова форма господарювання <u>ТОВ</u>		за <u>КОПФГ</u>				
Вид економічної діяльності <u>Виробництво</u>		за <u>КВЕД</u>				
Середня кількість працівників <u>25</u>						
Адреса, телефон <u>Україна, 49005, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, ПРОВУЛОК БІОЛОГІЧНИЙ, будинок 23</u> <u>+3806660308485</u>						
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака						
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):						
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку						
за міжнародними стандартами фінансової звітності						
Баланс (Звіт про фінансовий стан)		<u>Форма № 1</u>		<u>Код за ДКУД</u>		1801001
на 31.12.2022 р.						

<u>Актив</u>	<u>Код рядка</u>	<u>На початок звітного періоду</u>	<u>На кінець звітного періоду</u>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	357.40	397.60
Поточні біологічні активи	1110		
Готова продукція	1103	314.40	344.40
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1316.70	1273.10
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	310.30	497.70
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	1984.40	2168.40
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1984.40	2168.40

Закінчення додатка А

<u>Пасив</u>	<u>Код рядка</u>	<u>На початок звітної періоду</u>	<u>На кінець звітної періоду</u>
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	10.00	10.00
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	247.50	338.00
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	257.50	348.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
	1500		
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
	1600		
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1726.90	1820.40
розрахунками з <u>бюджетом</u>	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками і страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	1726.90	1820.40
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	1984.40	2168.40

Керівник Ляшенко В.М.

Головний бухгалтер Ляшенко В.М.

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики

Додаток Б

Звіт про фінансові результати ТОВ «Рофл» за 2022-2023 роки

<u>Додаток 1</u> до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» (пункт 5 розділу I)
--

**2. Звіт про фінансові результати
за рік 2023 р.**

<u>Форма № 2-м</u> <u>Код за ДКУД</u>	1801007
--	---------

<u>Стаття</u>	<u>Код рядка</u>	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3810,60	3758,80
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1579,89)	(1591,10)
Інші операційні витрати	2180	(2109,78)	(2059,80)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(105,50)	(107,90)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290		
<u>Податок на прибуток</u>	2300	(18,70)	(19,40)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	87,50	88,50

Керівник

Головний бухгалтер

В.М. Ляшенко
(ініціали, прізвище)В.М. Ляшенко
(ініціали, прізвище)

Закінчення додатку Б

Додаток 1

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25
«Спрощена фінансова звітність»
(пункт 5 розділу I)

**2. Звіт про фінансові результати
за рік 2022 р.**

		Форма № 2-м Код за ДКУД	1801007
--	--	----------------------------	---------

<u>Стаття</u>	<u>Код рядка</u>	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3758,80	3843,90
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1591,10)	(1562,50)
Інші операційні витрати	2180	(2059,80)	(2171,00)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(107,90)	(110,40)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290		
<u>Податок на прибуток</u>	2300	(19,40)	(19,90)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	88,50	90,50

Керівник

Головний бухгалтер

В.М. Ляшенко
(ініціали, прізвище)

В.М. Ляшенко
(ініціали, прізвище)

Додаток Д

Рахунок-фактура

<u>Постачальник</u> ТОВ "Рофл" <u>Адреса</u> Україна, 49005, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, ПРОВУЛОК БІОЛОГІЧНИЙ, будинок 23		РАХУНОК-ФАКТУРА		
<u>Р/рахунок</u> 2600743885935709 в ., місто Дніпро <u>МФО АТ КБ "ПРИВАТБАНК"</u>		№	230	
<u>ЄДРПОУ</u> 38433197 <u>Тел./ф.</u> +3806660308485		від	«06» <u>грудня</u> 2022_р.	
<u>Вантажовідправник</u> Самойлова М.Д.		<u>до платіжн. вимоги №</u>		
<u>Ст. відправлення</u> ТОВ "Рофл"		<u>Склад</u>	<u>№ опер.</u>	<u>Шифр. покуп.</u>
<u>Реквізити платника</u> Номер свідоцтва про платника ПДВ 29689276, податковий номер 311520710377		Розпорядження про оплату або відмовлення від акцепту <u>Вантажоодержувач</u> Миколенко А.В.		
		<u>Ст. відправлення</u>	<u>Кільк. місяць</u>	<u>Вага</u>
		<u>Ст. відправлення</u> ТОВ „Мередіан”		
<u>Договір-замовлення №</u> 325 від 05.12.2022р	<u>Дата відвантаження</u> 06.12.2021	<u>Спосіб відправл. та № кв./накл.</u>		

Доповнення

Найменування	<u>Од. виміру</u>	<u>К-сть</u>	<u>Ціна</u>	<u>Сума</u>
Виріб Лісів	<u>Шт.</u>	56	9980,00	465 733,33
Податок на додану вартість (ПДВ)				93146,67
Усього	<u>Шт.</u>	56	9980,00	558880,00

Всього п'ятсот п'ятдесят вісім тисяч вісімсот вісімдесят грн 00 коп

Директор Ляшенко В.М. Гл. бухгалтер Ляшенко В.М.